

**TREI ZILE
DE ROCK
PUR ȘI DUR**

Cronica celei de-a doua ediții a Festivalului ARTmania de la Sibiu – 15-17 iunie –, ce a reunit 12 trupe internaționale și autohtone.

CITIȚI ÎN » PAGINILE 4-5

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂȚA » **EDIȚIA DE OLTENIA** » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

SUPLIMENTUL DE CARTE

șerban foarte ion barbu
UN MIRE FĂRĂ CĂPĂȚII

DETALII ÎN » PAGINA 2

NR. 58 (133) » 23 – 29 iunie 2007 » Supliment săptămînal gratuit realizat de Editura Polirom și „Gazeta de Sud” » supliment@polirom.ro

Gus Van Sant, eternul adolescent

Iulia Blaga

Deși sînt speriată de bombe și de regulă mă bilbii, m-am dus la Gus Van Sant, i-am spus că e unul dintre cineaștii mei preferați și i-am cerut un autograf. Omul a fost foarte drăguț și, dacă l-am plictisit, n-a arătat-o.

ÎN » PAGINA 13

E mai greu să faci azi artă pentru publicul larg

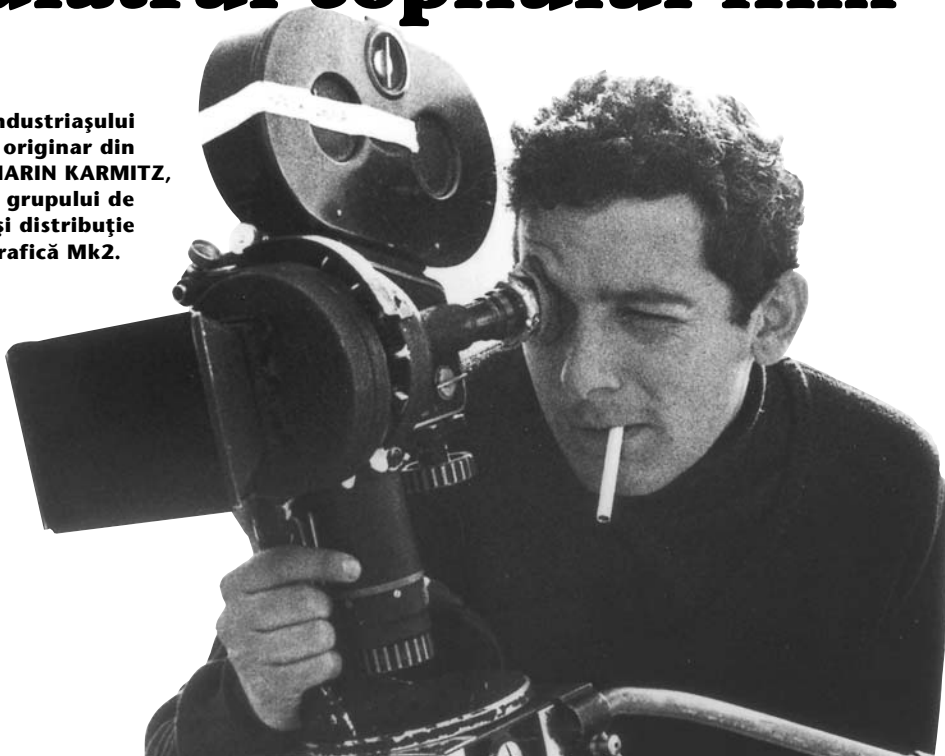
Interviu cu Anetta Mona Chișa

What the fuck are you staring at!? este un proiect cinematografic al artistei Anetta Mona Chișa, care a fost lansat pe 20 iunie, la Cityplex București, în cadrul seriei de evenimente „Spațiul Public București | Public Art Bucharest 2007”.

ÎN » PAGINA 6

„Mă simt și moașa, și pediatrul copilului-film“

**Povestea industriașului
francez de origine din
România MARIN KARMITZ,
fondatorul grupului de
producție și distribuție
cinematografică Mk2.**

În România terifiantilor ani '40, familia Karmitz era bine-cunoscută și înstărită. Comuniștii le-au „cumpărat” plecarea, luîndu-le tot ce aveau și îmbarcînd grupul de aproximativ 40 de evrei într-un tren special care să-i ducă pînă la Constanța. Era în 1947. Marin Karmitz avea atunci 9 ani. În țara de adopție, Franța, Marin Karmitz și-a construit viața și, odată cu ea, un adevărat imperiu

de fabricat vise și bani. Pentru că filmele sale nu aveau unde rula, și-a creat propria rețea cinematografică. Societatea Mk2 – care este acum a treia în Franța – produce și distribuie filme, construiește și exploatează săli de cinema. La 69 de ani, Marin Karmitz pune discreție și modestie în răspunsuri, deși recunoaște că, temperamental, timidul a trebuit să fie un rebel, un „rezistent”.

CITIȚI UN INTERVIU DE CRISTINA HERMEZIU ÎN » PAGINILE 7-9

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Lucian Dan TEODOROVICI

De la găozari la nesimțiți, via țigancă împutită

După întîmplarea din ziua referendumului, cînd Traian Băsescu a brutalizat o jurnalistă, mi-am spus că președintele a comis cea mai mare eroare din cariera sa politică: a deschis în mod fățiș un front pe care n-ar fi trebuit să-l deschidă, anume cel cu presa. M-am așteptat la reacții dure din partea jurnaliștilor, la o solidarizare care, în opinia mea, s-ar fi impus mai mult ca oricînd.

Au urmat, pe lîngă o serie de show-uri TV fără rezultat, un comunicat dur al Clubului Român de Presă și o recomandare riscantă a aceleiași instituții: anume ca presa să instituie un embargo, pentru o zi, cu privire la acțiunile președintelui. Spun o recomandare riscantă deoarece CRP-ul știa cu cine are de-a face: cu o presă dezbinată, în care concurența a ajuns să distrugă, în nu mai cîtiva ani, „crezul” deontologic care ar fi trebuit să fie liantul breslei. Iar rezultatul a fost pe măsura riscului: doar cîteva instituții, nici măcar un procent de 10%, au marșat pe acea recomandare, astfel că embargoul a fost de risul lumii – atît de palid încît n-a reușit să aducă decît pierderi de rating instituțiilor care s-au gîndit să-l susțină.

S-a dovedit, de fapt, că presa nu mai e o „instituție” în sine (ca să nu mai vorbim despre „a patra putere în stat”), ci se constituie dintr-o serie de grupuri cu interese divergente de cele mai multe ori. Lucru ce poate fi, de altfel, sesizat cu ochiul liber de o bună bucată de timp: deschizînd ziarul la întîmplare e aproape imposibil să nu dai măcar peste un jurnalist care îl acuză pe alt jurnalist de toate relele posibile, de la modul în care și-a construit averea pînă la vreun trecut colorat în roșu sau aprins de „idealuri” securitiste. Ziarele își trimit reciproc ironii de mai bun sau de mai prost gust, mass media apare ca un circ în ochii cititorilor și telespectatorilor, cumva după chipul și asemănarea politicianilor.

Într-un alt comentariu din această pagină, m-am întreat cîndva, ușor paranoic, ușor atins de teoria conspirației, de ce dosariada, care între timp pare că și-a dat obștescul sfîrșit, a început

în trombă cu deconspirarea unor jurnaliști. Răspunsul, pe care atunci doar îl sugeram, pare a fi mai clar conturat acum. Și chiar dacă el are aceeași coloratură de teorie a conspirației, nu pot să nu observ că demonizarea unor jurnaliști (față de cititori, dar și – sau mai ales și – în fața colegilor de breaslă) i-a folosit din plin președintele Băsescu. Atît de mult încît, deși oamenii citesc ziarul, preferă să nu le mai creadă, așa cum se întîmplă odinioară. Atît de mult încît președintele a ajuns să fie încurajat de majoritatea cititorilor cînd comite o tilhărie față de o jurnalistă și o numește „țigancă împutită”. Atît de mult încît același președinte Băsescu a ajuns să-și permită să-i privească cu profund dispreț pe jurnaliștii care se inghesuie să-l filmeze „în timpul său liber” și să le arunce, printre dinți, un scribit: „Bă, da' ce nesimțiți sînteți!”.

Probabil mecanismele acestei stări în care se află acum presa românească vor ajunge să fie studiate, peste mulți ani, în școlile de jurnalism. Pînă atunci însă să observăm că, pentru prima dată de la revoluție, se conturează în România o situație destul de îngrijorătoare: în timp ce un partid, PD-ul, pare a se gonfla constant, după viitoarele alegeri e posibil să avem cea mai slabă opoziție politică de după 1992. Dacă însă în perioada 1990-1992 avem o opoziție slabă în Parlament, pe atunci presa cu adevărat independentă avea credibilitate și suficientă forță pentru a construi o opoziție veritabilă în afara Parlamentului, avînd în spate o societate civilă în formare care, aflată în plină radicalizare, își făcea simțită din plin vocea. Acum însă, presa care se opune președintelui și partidului său e ridiculizată, complet decredibilizată. Cum nici societatea civilă nu mai are energiile de odinioară, ba chiar cei care vorbesc în numele intelectualilor preferă întîlniri secrete în case de protocol cu Traian Băsescu, nu prea vād ce „greutăți” vor avea de întîmpinat președintele și partidul înconjurător să pună în cîrînd mina pe puterea reală. Adică pe acea putere de care, uneori, în clipele noastre de luciditate, ni s-ar putea face frică.

DE ACUM, ȘI-N LIBRĂRII! / O NOUĂ APARIȚIE ÎN COLECȚIA „SUPLEMENTUL DE CULTURĂ”

șerban foarță ion barbu
UN MIRE FĂRĂ CĂPĂȚII

Suplimentul
„CULTURĂ

POLIROM

Copii, nu ne-au durut polipii
nici pe Ion Barbu, nici pe mine;
noi luam, cînd alții făceau pipi
în pat, doar polivitamine.

Apoi, la anii vîrstei tandre,
le trăgeam clopote (de tucii!)
unor dudui cam poliandre
și ne feream de politrucii.

Eu, ca nedrucăr al lui Poli,
nici el, fan-Jiul, - orice pol
în plus, îl dam, ca toți matolii,
pe-un litru-doi de monopol.

Pe cînd dădeau în floare merii,
iar noaptea ne dădeam cu dești-
u-n ochi, visam la polimerii
Lenuței noastre ot Petrești.

Șchimbărilor-au venit, iar polii
s-au inversat, - atîta cît
să poți să faci, pe albul colii,
caricaturi sau să scrii „zît!”.

Politicos, nu ride hirbu'
de oala spartă, - dragă Barbu,
pe cînd munceai la I.D. Sirbu,
io-l cam uitasem pe Ion Barbu.

Cum, azi, avem un președinte
matroz, dar nu mai este rom
marinăresc, ca mai 'nainte, -
io zic s-o dăm pe... Polirom.

Recomandat de

Ziarul de Iași

GAZETA de SUD

AGENDĂ

**CONCURS ASTRA
FILM PENTRU
FOTOGRAFII**

Ediția specială a Festivalului Astra Film Sibiu 2007 lansează o competiție destinată fotografiilor. Aceștia sînt invitați să trimită o selecție de 30 de lucrări reprezentative pentru tema „Transilvania mea“ la adresa aff@astrafilm.ro și dbudrala@astrafilm.ro, pînă pe data de 1 august 2007. „Locuri și chipuri surprinse din perspectiva fotografului-artist și/sau a fotografului cronicar, antropolog, cercetător, sociolog vor compune o Transilvania a experiențelor vizuale personale la Astra Film Sibiu 2007“, se precizează într-un comunicat al organizatorilor.

Festivalul este evenimentul principal al toamnei culturale românești. Astra Film este unul dintre marile festivaluri de profil din Europa și din România care atrage zeci de mii de spectatori din toate țările europene.

MUNGIU ÎN „HOLLYWOOD REPORTER“

Criza cinematografeilor umbrește un film de Palme d'Or

Regizorul Cristian Mungiu consideră că pelicula sa care a cîștigat Palme d'Or la Cannes nu se va bucura de un mare succes comercial din cauza crizei cinematografeilor din România, deși există un mare interes pentru lungmetrajul său, potrivit hollywood-reporter.com. Cristian Mungiu, „cel mai de succes regizor român de pînă acum“,

după cum este numit de publicația specializată „Hollywood Reporter“, a adus României primul premiu Palme d'Or pentru lungmetraj. „În acest moment, există un mare interes pentru filmul meu, dar nu știu dacă va vinde bilete“, a mai spus Mungiu. „Chiar dacă asta se va întimpla, nu va putea avea un mare succes comercial pentru că nu prea mai avem săli de cinema. Mai avem doar 38 de săli de cinema în toată țara. Nu cred că oamenii nu sînt interesați să vadă filme românești. Ei nu sînt interesați să vadă filme la cinematografe în general, incluzînd filmele de la Hollywood. Oamenii sînt obișnuiți să descarce filmele sau să cumpere DVD-uri și să le vadă acasă“.

Premiera oficială în România a filmului *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile* nu a fost încă stabilită, dar pelicula va rula în Franța la sfîrșitul lunii august, în 150 de copii, iar realizatorii se așteaptă la 300.000 de spectatori. „În România, dacă-l dăm în cinci, șase copii și avem peste 30.000 de intrări o să fim foarte fericiți“, a spus regizorul la o conferință de presă de la TIFF.

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Radu Pavel GHEO

Cînd vă spune Gheo...!

Titlul de mai sus e un experiment. Vreau să văd cît de rușinat o să mă simt atunci cînd o să privesc din exterior o asemenea afirmație tipărită cu albine. Dar finalitatea, deși e una personală, ar putea fi și exemplară.

Nu glumesc. Am luat uneori în rîs, ca orice om, lucruri grave, dar de data asta sînt foarte serios. Am bănuială că un astfel de test poate fi hotărîtor pentru descoperirea potențialului de autoritate din noi. Ce-i drept, dacă nu îl treci, nu te descalifici automat. Mai există și alte forme de impunere a autorității. Însă dacă îl treci, te poți considera deja un învingător, fiindcă ți-ai obiectivat complet, fără urmă de simț al ridicolului, convingerea în forța ta.

Mulți oameni fac apel la autoritatea personală ca argument final: „Cînd îți spun eu“, „Ascultă-mă pe mine“, „Știu eu mai bine“. Nu e tocmai un argument veritabil, dar funcționează retoric. Există însă o diferență – măruntă gramatical, gigantică prin efect – între afirmația banală, la persoana întii, „Cînd îți spun eu!“, și una identică, avînd același subiect (vorbitorul), enunțată la persoana a treia. Una e cînd nea Plătici te privește grav și afirmă „Băi, știu eu ce zice!“ și alta dacă nea Plătici se sumește și afirmă „Băi, Plătici știe el ce zice!“. În al doilea caz ai în fața ta un om sigur pe el pînă la delir schizofrenic.

Nu pot să precizez momentul exact cînd procedul e invadat spațiul dialogului public, dar în ultima vreme apare tot mai des în discursuri. L-am auzit, de exemplu, la un domn senator, avocat și specialist în Drept Constituțional, pe nume Antonie Iorgovan, care la un moment dat vorbea despre el însuși așa cum am zis. Ca și cum ar fi citat dintr-o personalitate de pe undeva, din sferele înalte ale constituționalității pure. Ascultați-l pe Iorgovan, zicea Iorgovan. Cînd vă spune Iorgovan... adăuga Iorgovan. Iorgovan despre Iorgovan: trimitere bibliografică respectuoasă și, în același timp, semeață. Uneori Iorgovan parea că se miră el însuși ce înțelepciuni l-a învățat Iorgovan.

Mai există și alți astfel de utilizatori ai tehnicii detașării de sine. Mă gîndesc, de exemplu, la un domn pe nume Dan Ilie Morega, personaj din specia șefilor eterni ai unei bucăți de România. Fost șef la Cooperatie pe vremea

Partidului Comunist, ulterior membru FSN, apoi PSD, apoi PRM și apoi PNL, el a măturat cu prezența sa tot spectrul politic, de la stînga comunistă la dreapta liberală. Ei, și la un moment dat domnul Morega, bănuie că și-ar fi folosit funcția de președinte al filialei PNL din Gorj ca să strîngă cu de-a sila bani pentru partid, a adus în apărarea sa argumentul suprem: s-a dat un pas în spatele lui însuși, s-a uitat la sine, s-a întrebă dacă a făcut așa ceva și apoi, convins de adevărul a ceea ce și-a spus el însuși șieși, a anunțat într-o emisiune TV că n-avea cum să facă o asemenea ticăloșie. Nu, în nici un caz! Nu cumva nu-l credem? Cum? Dar „v-o spune Morega“ – ca să-l citez pe Morega.

Totuși, campionul absolut al detașării de sine este Gheorghe Becali, șeful clubului de fotbal Steaua și al Partidului Noua Generație. Nu trece zi lăsată de la Dumnezeu fără să apară el pe un post TV și să anunțe că „Becali va face ordine în țară“, „Becali n-o să mai permită“, „Becali o să termine cu hoțiile din România“, „Becali e în slujba neamului românesc“. Dacă nu l-ai cunoaște și nu s-ar milostivi televiziunile să-i scrie numele pe ecran, ai putea crede că e doar purtătorul de cuvînt al unui misterios și atotputernic Becali, care face și dregte tot.

Cred că straniul fenomen se explică astfel: mai întii individul devine foarte plin de sine. Vine și o clipă cînd e atît de plin de sine, încît nu-și mai încapă în piele. La unii fenomenul se manifestă în plan fiziologic prin îngrășarea rapidă și excesivă, dar nu e o regulă. Apoi, cînd situația devine insuportabilă, iar omul nu-și mai încapă deloc în piele, nici măcar bine înghesuit, își iese din piele cu totul – sau, poate, doar fragmentar (aici las psihologii să-și facă treaba).

Asta e tot. Omul își iese din piele, se uită în urmă la el însuși și vede cît e de important. E absolut normal ca apoi să vadă în acel sine care nu l-a mai încaput o autoritate supremă. În ce altă autoritate poate să aibă mai multă încredere decît în propriul lui sine însuși?

Așa cred că se întimplă. Iar dacă v-o spune Gheo...

DE DOUĂ ORI LĂZĂRESCU

9.000 de euro – prețul spaniol al Lămpii cu căciulă

Scurtmetrageul *Lampa cu căciulă*, regizat de Radu Jude după un scenariu de Florin Lăzărescu, a fost laureat sîmbătă, 16 iunie, cu Danzante Priz în valoare de 9.000 de euro, la cea de-a 35-a ediție a Huesca International Film Festival, unul dintre cele mai importante festivaluri de scurtmetraj din sudul Europei, potrivit ediției online a publicației „Variety“. Pelicula lui Radu Jude are în palmares și Marele Premiu la festivalul de la Bilbao, un premiu la Sundance, Trofeul DaKINO, premiul pentru Cel mai bun scurtmetraj, obținut la Festivalul Filmului Est-European de la Cottbus sau Marele Premiu pentru scurtmetraj, la festivalul de la Montpellier.

În gala festivalului spaniol au mai fost premiate peliculele *Nasija*, regizată de spaniolul Guillermo Rios Bordon, *Porno*, de germanul Jan Wagner sau *Abandonati*, în regia lui Joan Soler.

Tradus în germană

Romanul lui Florin Lăzărescu, *Trimisul nostru special*, pentru care autorul a primit locul doi la Marele Premiu pentru Literatura Est-Europeană, a fost tradus în germană la editura austriacă Wieser, potrivit unui comunicat de presă.

Romanul reprezintă unul dintre cele 15 contracte vîndute pînă acum în străinătate din colecția „Ego. Proza“ a Editurii Polirom.

„Drept să spun, publicarea romanului meu în străinătate mă interesează în primul rînd ca o sansa de a mă apropia și mai mult de publicul din România“, a spus Florin Lăzărescu. „Nu-mi pot încă imagina publicul «străin». Pe-al nostru îl cunosc și știu că, dacă *Trimisul nostru special* va avea succes în afară, numărul celor curioși să mă citească aici, acasă, va crește“, a completat acesta. Autorul va lansa romanul și în Franța, și în Slovenia în primăvara anului 2008.

LANSAREA SĂPTĂMÎNII

» Marți, 26 iunie, de la ora 11.00, la Palatul Elisabeta din București va avea loc lansarea cărții *Jurnal. Volumul I: 1881-1887* de Carol I al României. Participă Majestatea Sa Regele Mihai, Majestatea Sa Regina Ana, Alteța Sa Principele Radu de Hohenzollern-Veringen, Alteța Sa Regală Principesa Margareta, istoricul Vasile Docea, ingrijitorul ediției și Silviu Lupescu, director general al Editurii Polirom.

SUPLIMENTUL LUI JUP

HÎRTIA DE TURNESOL

Cornel Mihai UNGUREANU

Șpaghete și pîrtașuri

„Iar mîncai rahat!”, zicea un coleg de redacție. „Corn cu rahat”, preciza, ca să nu ne facem impresii greșite, în timp ce pe ecranul televizorului, crainicii ne aminteau, în cuvinte bombastice, cit urcase mercurul în termometre, iar pe bandă curgeau titluri de genul „Directorii de spitale, decapitați”. „Eu mîncai niște șpaghete cu brînză și mă umflai ca cîmpoiu”, îi răspundea o colegă predispusă la povești despre propria copilărie, despre emisiunile TV văzute seara și tot ce au iscat acestea în mintea și sufletul ei, o femeie capabilă de lungi discuții vizind măștile exfoliante (de coacăze, în special), rujurile și alte produse cosmetice, elementele de pedagogie, religie și morală, bună cunoșcătoare a binelui și răului în lume, ceea ce îi conferea multă autoritate și siguranță de sine în emiterea de verdicte (din categoria: „Doctorii sunt niște timpîți!”), un exercițiu pe care îl făcea zilnic la serviciu.

Pentru mine era amuzantă, dar și obositoare, trîncăneala asta de care scăpăm doar cu căștile pe urechi, nu mă miram cînd medicul de familie (o prietenă) îmi propunea două săptămîni de concediu medical („Viața nu e așa”, refuzam). Mi se acutiza însă, în astfel de zile, starea de Enid (Thora Birch) sau de Seymour (Steve Buscemi) în *Ghost World* – povestea lui Daniel Clowes, în varianta cinematografică a lui Terry Zwigoff. Mă simțeam în redacție ca Enid la cursurile de artă, privind spre tamponul din ceașca de ceai ce ar fi simbolizat drepturile reprimite ale femeii în societatea americană sau ca Seymour ascultînd discuri vechi de vinilin, incapabil să comunique cu 99 la sută din umanitate. Sigur, lucrurile nu erau deloc la fel de dramatice pentru mine, existau, tot la locul de muncă, și prieteni, relaxanți chiar și în zilele

cînd se trezeau cu mutra „Azi n-am chef să fac nimic. Nu! Nu! Nu!” (ca să pomenesc cuvintele Corinei).

Era, cum spuneam, o zi (de post) caniculară și cu un risc crescut pentru oamenii de direct de a scăpa de la microfon, niște sfinte „fripturi” (în loc de „Scripturi”). Priveam pe feastră acoperișul de la liceul unde învățaseră cîndva Corina și Nadia, stîlpii de la instalația de nocturnă a stadionului, turla unei biserici strălucind înspre dealurile de la marginea orașului, în vreme ce colega mea își exprima, ca de multe ori, nemulțumiri. „Pîrtașurile ei de domnișoară”, cum le-ar fi zis tanti Sanda, mă duceau cu gîndul la scriitoarea care, în vreun bar, pe vreo terasă de aici sau de aiurea exersează erorile de atribute și mă gîndesc nu la cea „fundamentală” a lui Lee Ross, cît la aceea care explică succesul altora – și eșecul propriu – prin condițiile favorabile celorlalți. Cum să nu reușescă X, cînd îl sprijină criticul Y și editorul Z, cînd stă mai mult prin strălucire, cu burse, iar instituțiile îl promovează? „Dacă m-ar fi ajutat pe mine, măcar pe sfert...”, zice cite unul, dînd, metaforic vorbind, semne de disperare din miini și din picioare către oamenii care conduc respectivele instituții sau altele. Dureră, disconfortul autorilor anonimi nu prea se bucură de empatia scontată și asta îmi amintește povestioara pe care o spunea Luigi, într-o seară, sub nuc (și ale cărei replici le repetă, uneori, cu vizibilă plăcere): Un puradel primise o pereche nouă de ghețe, cîteva cuișoare nu erau însă bine bătute și îl înțepau în tălpi. „Ale cuiu mamă, ghețele astea!”, îi repeta el, revendicativ, celei care i le dăruise. Maică-sa îi răspundea, invariabil, cu dragoste: „Ale tele, soarele meu, ale tele!”

La Sibiu, rockul

A doua ediție a Festivalului ARTmania a adus în Piața Mare din Sibiu, pe 15, 16 și 17 iunie, recitaluri a 12 trupe rock românești și internaționale, concerte de electro jazz în cluburi și un show unplugged susținut de Anathema la cetatea Cisnădioara. Capul de afiș din 2007 a fost trupa olandeză Within Temptation, care a încheiat seara de sîmbătă. Fundația ARTmania a

condamnat practica altor organizatori de a permite accesul gratuit al spectatorilor doar pentru a umple Piața. „Sînt convinsă că sibienii speră în continuare că vor intra pe gratis la ARTmania. Cu riscul de a avea mai puțini spectatori anul acesta, vrem să avem festivalul și în 2008 și 2009”, declara, cu o zi înainte de festival, directorul executiv al Fundației, Codruța Vulcu.

Jurnal metalic de călătorie

Diana Soare

La Sibiu ajungi dimineața, pe un soare năucitor, după ore ntregi de cadență feroviară și-un popas în Vinu de Jos, care are pagină de Wikipedia, dar și cafea proastă. ARTMANIA. Rockeri. Punkeri. Dermatograf și piercing. Libertate?

Sibiul e înfricoșător de frumos din turnul Bisericii Evanghelice, unde ajungi cu genușii tremurînd și cu senzația prăbușirii iminente. De sus, fricile se topeșc în admirație. Cobori în Piața Mare, unde ziua zboară porumbei, iar noaptea – trupuri în dans, și te amesteci printre ele.

Trei zile în care se poartă negru cu aceeași nonșalanță cu care-și tăcune domnișoarele tocurile pe bulevard. Bocanci și Converse. Crește și plete. Laolaltă, fără discriminări. Altar. Celelalte Cuvinte. Cargo. Anathema. „Hello. Is there anybody in there?” Uitările de sine împrăștie

berea din pahare pe caldarîm. Haggard nu mai vin și cineva înjură întruna. Tarot. O blondă plînge, dar se scutură de tristeți pînă la My Dying Bride. Sharon Den Adel de la Within Temptation și-a uitat bocancii acasă și cîntă în picioarele goale printre făclii. Pogo.

15, 40, 100

Noaptea sînt cele mai frumoase. Ziua, punkerii dorm pe străzi. Se trezesc leneș spre după-amiază și-ți cerșesc bani de țigări. Pe alei se fac portrete la minut. Sau, în fine, la zece minute. 15 lei imortalizarea. Mai incolo, medaloane pictate și cercei cu perlă. Cîțiva rockeri se plimbă prin Brukenthal.

Duminică e aproape liniște. Mulți au plecat. N-au poate chef de Iris și Luna Amară. Se lansează *Once Upon A Nightwish*, biografia oficială. Patruzeci de

exemplare. Frustrări. Seara, norocoșii urcă la Cisnădioara. Biserica fortificată, secolul al XIII-lea. Concert unplugged. Vincent și Danny Cavanagh, alături de Duncan Patterson. Doar o sută de bilete. Luminări aprinse lîngă pian. Noaptea coboară peste muzică și peste respirațiile întretăiate. Un fluture se agită bezmetic. Începe să plouă furios și fulgerele-l fac pe Vincent să cînte cu privirile spre cer. Zece de minute de aplauze frenetice și un tunet ce cade ca o sentință după ultimul acord. A night to remember.

Trenul te poartă înapoi cu bucăți de suflet lipsă.

ARTMANIA PE SCURT

► La ARTmania au concertat trupele Anathema, Tarot, The Gathering, My Dying Bride, Within Temptation și After Forever, dar și formațiile românești Altar, Celelalte Cuvinte, Cargo, Luna Amară, Vița de Vie și Iris.

► Pentru festival au fost puse în vânzare, în total, 10.000 de bilete, cu prețuri cuprinse între 75 de lei, pentru o seară, și 120 de lei, pentru toate cele trei zile de concert. Majoritatea билетelor au fost vîndute în București, iar o parte dintre ele, în Ungaria, Bosnia, Serbia, Australia și Israel.

► „Rata de cumpărare a билетelor în Sibiu a fost uimitor de scăzută. Există probabil o suprasaturare”, a declarat directorul executiv al Festivalului ARTmania, Codruța Vulcu. Vinzările scăzute ar putea să fie cauzate și de un precedent, potrivit organizatorilor festivalului. La Premiile MTV, accesul a fost liber după două ore de spectacol.

► Pe parcursul concertelor, toată Piața Mare din Sibiu a fost închisă, iar accesul s-a făcut doar pe bază de bilete. Pentru asigurarea pazei și ordinii au fost mobilizați, în total, peste 100 de reprezentanți ai forțelor de ordine – polițiști comunitari, jandarmi și polițiști de ordine publică.

Concertul trupei Within Temptation

PUBLICITATE

s-a dat numai pe bani

FOTO: OTILIA ANDRIE

Daniel și Vincent Cavanagh – concert Anathema în Piața Mare din Sibiu

Ca și cum am sta întinși în iarbă și-am vorbi despre îngeri

Acesta trebuia să fie un interviu. De vină pentru faptul că nu-l puteți citi nu e nici reportofonul, nici tipografia, nici Dumnezeu sau lipsa lui. De fapt, la ce bun să căutăm vinovați?

Diana Soare

Îmi transpiră palmele. Sonia îmi spune că trebuie să mă pregătesc pentru interviu cu cei de la Anathema. Am emoții ca înainte să fiu scoasă la tablă.

E cald, îmi zboară mintea aiurea și am senzația că am și uitat întrebările scrise-n fugă pe dosarul de presă. „Intri după Revenco.”

În cafenea ai iluzia răcorii. „Ți-l dau pe Danny, el e mai deștept.” Aștept și minile mi-s umede încă. Duncan Paterson bea încă un Bloody Mary. Închegăm o conversație: eu îi spun că l-am văzut în Iași, el îmi povestește că s-a simțit ca acasă. Zîmbește tot timpul. Intru.

Anathema e o nesfîrșită poveste de dragoste

Needed time to clear my mind
Breathe the free air find some peace there
I used to keep my heart in jail
But the choice was love or fear of pain and
I... Chose... Love...

Cos everything is energy and energy is you and me...

Ni se aduc cafele. Danny îmi strînge mîna și gestul mă stînjenește. De n-ar fi fost atât de cald... Îmi spovedesc emoțiile și-n clipa aceea îmi dau deja seama că sînt mai mult „Diana” decît jurnalist. „In through the nose and out through de mouth.” Facem exerciții de respirație împreună. Cînd simt că mi se liniștesc bătăile inimii, îmi iau mîinile dintr-ale lui și dau drumul la reportofon. În secunda următoare, uit că l-am deschis.

Uit și de foile pregătite dinainte, uit și de întrebări. Îmi vorbește despre muzică la fel cum mi-ar vorbi despre iubire, iar ochii lui se luminează-n ochii mei. Gesticulează extatic cînd povestește despre viață, despre energii și sentimente, dîndu-mi senzația că e fericit. Că Anathema e, de fapt, o nesfîrșită poveste de dragoste.

O ceașcă neatinsă de cafea

Light shines in through an open window
Shines inside your heart and soul and
Light will guide your way through time
And love will help you heal your mind and
Life... Will... Be...

I se întunecă privirile albastre doar o clipă, cînd îmi mărturiseste că a făcut psihoterapie. L-a ajutat să se regăsească, pretinde. Să uite de mînie, de angoase, de resentimente, de dureri. Par nedumescită și-mi răspunde după o tăcere

care pusese întrebarea-n locul meu: „Am avut o viață grea”.

Interviul nu mai e interviu. Nu obțin răspunsuri, ci confesiuni. Am uitat să beau din ceașca de cafea și spuma se topește încet. Dosarul de presă zace în celălalt capăt al mesei. Nici nu mai știu ce trebuia să-l întreb, cuvintele curg firesc, la fel cum s-ar rosti dacă am sta pur și simplu-nțiși în iarbă și-am vorbi despre îngeri.

Închid într-un tîrziu reportofonul și plec zîmbind. Danny are dreptate. Există oameni pe care-i înțilnești atunci și acolo fiindcă așa trebuie. Iar lor nu le poți lua interviuri. Poți doar să le mulțumești în gînd.

Cos everything is energy and energy is you and me...

ARTMANIA PE SCURT

- Cristian Geambașu și Alin Buzărin au lansat, duminică, la Sibiu, volumele *Dincolo de scor. Despre emoția din spatele tablei*, respectiv *Raport de cornere. Cît se întinde plapuma sportului*, în programul festivalului de rock, evenimentul fiind programat la librăria-cafe-nea Erasmus.
- Tot în cadrul festivalului au mai fost lansate volumele *Manifestul fotbalist de Traian Ungureanu* și *Bazar bizar de Radu*

Paraschivescu, vineri, la Biblioteca Astra din Sibiu.

- Basistul trupei finlandeze de rock Nightwish, Marco Hietala, a lansat duminică biografia oficială a formației, *Once Upon A Nightwish*. Aceasta este scrisă de Mape Ollila și conține istoria unei trupe inițial necunoscute, originară din Kitee, Finlanda, care s-a dovedit a fi, în cele din urmă, un fenomen muzical internațional.

RUBRICI DE ORACOL

Nume: Daniel Cavanagh

Data nașterii: 6 octombrie 1972

Locul nașterii: Fazakerly, Liverpool

Trupe cu care mai cîntă: Leafblade

Trupe cu care a cîntat: Lid (albumul *In The Mushroom*), Antimatter (live), The Spherical Minds (vocal pentru al doilea lor album)

Trupe preferate: „The Beatles, Pink Floyd, Radiohead, Nick Drake, Slayer (la începuturi), piesele clasice de la Metallica și King's X, Portishead, multe...”

„Albumul/piesa favorită: „Greu de spus...”

„Albumul/piesa preferată de la Anathema: „Albumul preferat de la Anathema e mereu următorul”.

Îl inspiră: „Orice sună nepămîntean, de la John Lennon la Beethoven, de la Yorke la Nick Drake, pînă la urmă – orice e superb”.

Alte interese: „Povestirile lui Tolkien, marile filme și marii actori, cărțile bune, filosofia, religia, istoria, știința și magia, fotbalul, peisajele frumoase și serile de vară într-o companie plăcută”.

Tel: „Să devin mai bun”.

<http://anathemaniacs.net>

SALUTĂRI DE LA PETRILA DE ION BARBU

„Mi se pare mult mai greu să faci azi artă pentru publicul larg”

Filmul *What the fuck are you staring at!?* al artistei Anetta Mona Chișă a fost lansat pe 20 iunie, la Cityplex București, în cadrul proiectului „Spațiul Public București | Public Art Bucharest 2007”. Pelicula va rula atît la cinema, împreună cu spoturile publicitare de dinaintea filmelor din program, cît și pe o serie de ecrane digitale din oraș, timp de o lună.

Interviu realizat de Raluca Voinea

What the fuck are you staring at!? a mai fost prezentat în altă parte?

Da, pentru că e un film mai vechi, l-am făcut în 2001, după ce am terminat studiul, a fost făcut pentru

o expoziție unde a fost comisionat, dar nu a fost prezentat în spațiul public, a fost într-o galerie și era legat de spațiul instituțional, era gândit mai mult în felul acesta. Acum l-am refăcut după modelul filmului vechi, e un remake, cu intenția de a-l prezenta într-un spațiu public, deci se schimbă puțin ideea întregului film, și sînt curioasă ce reacții vor fi, pentru că atunci era adresat unui public familiarizat cu arta contemporană, dar acum e o situație mult mai specială. Cu toate că mie nu mi se pare ceva scandalos, ba chiar dimpotrivă, mi se pare banal, e totuși diferit cînd te adresezi unui public întîmplător. Actrița care interpretează e o persoană foarte specială; nu a terminat facultatea, e o actriță amatoare, acum face muzică, vioară, pentru că o interesează muzica țigănească. Ce m-a interesat pe mine la ea e că e țigăncă, are un temperament care nu e așa de ușor de găsit în Cehia sau Slovacia; e o persoană hotărîtă, energică, fără inhibiții și, deși nu știa engleza, a acceptat imediat rolul. De asta am apelat din nou la ea, și se vede că e schimbată, la început era mai militantă dar și asta îmi place, că e un shift, inițial era o rebelă tînră, acum a devenit mai femeie și e cu totul altfel, mai puțin aprinsă și mai flegmatică, s-a mai maturizat.

În Cehia sau în Slovacia ai avut genul acesta de intervenție în spațiul public?

Am avut mai ales intervenții pe billboarduri, cum a fost participarea în proiectul „Billboard Gallery Europe” (în care e implicată și România, Matei Bejenaru este unul dintre colaboratorii lor), și am

mai fost într-un proiect, „Turner Contemporary”, la Margate, UK. Dar nu pot spune că am făcut foarte multă artă în spațiul public. În foarte multe din lucrările mele comentez instituțiile de artă. M-a interesat întotdeauna cum este percepută arta și ce așteaptă publicul să vadă în galerii, în instituții, să lucrez cu percepția asta, s-o schimb, s-o surprind. Mi se pare cu mult mai greu să faci azi artă pentru publicul larg.

Curatorii de la Skulptur Projekte Muenster de anul acesta spuneau acum cîteva zile că ceea ce realizează artiștii pe care i-au invitat este să crezeze o realitate a lor, și nu să fie niște simpli ilustratori sau comentatori ai unei situații date. Cred că astăzi e un raport destul de dificil pe care artiștii ar trebui să-l mențină între a-și crea propria realitate, fără să devină totuși autiști, și a nu fi total dependenți de context.

Mai ales în situația de față, cînd sîntem deja autiști, pentru că sîntem dependenți de muzee, de valorile care sînt deja afirmate, certificate. Trebuie să relaționăm totul la tot ce există deja în muzee, dar publicul nu știe totul, așa că percepe diferit ceea ce facem, în sensul ăsta sîntem autiști.

Poate de asta e cu atît mai interesant proiectul *What the fuck are you staring at!?*, care are calitatea că este independent, poate fi desprins de galerie.

Fu nu sînt foarte ermetică în lucrări, îmi place totuși să comunic cumva mesajul

într-un mod în care poate fi înțeles direct, fără a avea un cod suplimentar de citire și două foi A4 de text...

Lucrarea e foarte directă și foarte imediată.

Da, și de asta cred că ar putea să funcționeze mult mai bine la un public mai larg.

Cînd ai realizat-o prima dată a venit dintr-o experiență personală?

E un fel de reflecție și asupra artei și asupra instituției, o situație care e creată pentru privitorul care trebuie să se bazeze pe propriile definiții și pe propria abilitate de a-și răspunde unor întrebări și de a răspunde la provocarea pe care o face filmul.

Este un comentariu asupra unei relații simbolice între privitor și obiectul privirii, și nu neapărat între privitor și o femeie în special.

Da, dar bineînțeles că femeia are un rol foarte important, pentru că nu am ales-o întîmplător. Este desigur și un comentariu asupra unui context încă patriarhal, chiar în instituția respectivă era un director conservator și dominant, și proiectul a avut o rezonanță de impact pentru că era și o provocare personală. Și în general lucrez cu acest subiect, am abordat rolul femeii, mai ales în artă, e ceva foarte important pentru mine.

Versiunea integrală a interviului pe www.supliment.polirom.ro

O RETROSPECTIVĂ FICTIVĂ

De cît timp lucrezi Lucia Tkáčová?

Primul proiect l-am făcut în anul 2000, dar n-am lucrat atunci prea intensiv. Ne-am întîlnit întîmplător, ne-am împrietenit, ea a făcut graphic design și apoi și-a schimbat specialitatea și a început să facă artă. Inițial era încă model pentru lucrările mele, și apoi am început să comunicăm mai mult, avem o relație foarte bună, cu foarte mult umor, foarte intensivă, după care am început să realizăm și proiecte împreună. Cooperarea asta s-a intensificat în ultimii 2-3 ani și facem mai mult proiecte împreună decît solo. De exemplu, acum lucrăm la o expoziție comună la Bratislava, un fel de retrospectivă a unei artiste din generația anilor '70. E o retrospectivă fictivă, legată și de contextul ceh și slovac din care noi ne luăm resursele, unde generația de artiști conceptuali din anii '70 e foarte puternică, însă din ea fac parte foarte puține femei. La început au existat foarte multe femei care erau promițătoare ca artiste, dar apoi s-au căsătorit cu unul dintre artiștii respec-

tivi și au încetat să mai facă artă, au rămas în umbra lui sau l-au sprijinit pe el și nu au reușit să treacă peste bariera asta. Noi am vrut să ne întoarcem, să alegem una dintre aceste artiste și să-i recreăm cariera pe care nu a avut-o niciodată, să fie o dezvoltare a artei ei din anii '70 pînă azi.

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL
DE CULTURĂ
SE ASCULTĂ PE:

www.supliment.polirom.ro/radio.aspx

O emisiune de
George Onofrei
și Anca Baraboi

Interviu cu industriașul francez originar din România Marin Karmitz, fondatorul grupului de producție și distribuție cinematografică Mk2

„Mă simt și moașa, și pediaterul copilului-film“

În România terifiantilor ani '40, familia Karmitz era bine-cunoscută și înstărită. Comuniștii le-au „cum-părat” plecarea, luându-le tot ce aveau și imbarcând grupul de aproximativ 40 de evrei într-un tren special care să-i ducă pînă la Constanța. Era în 1947. Marin Karmitz avea atunci 9 ani. Vorbea, dar nu știa să scrie românește. Ca evreu n-avusese dreptul la școală. Avusese dreptul la țeva pistolului lipită de fruntea sa de copil care nu voia să spună unde se ascunde tatăl, acuzat că ar fi ajutat la uciderea lui Horia Sima. Cu pecetea acestei terori ca moștenire din copilăria românească, băiatul s-a imbarcat, alături de părinți, pe vasul evreilor în derivă, în căutarea unei patrii de împrumut. A fost să fie Franța.

În țara de adopție, Marin Karmitz și-a construit viața și, odată cu ea, un adevărat imperiu de fabricat vise și bani. Pentru că filmele sale nu aveau unde rula, Marin Karmitz și-a creat propria rețea cinematografică. Societatea Mk2 – a treia în Franța – produce și distribuie filme, construiește și exploatează săli de cinema.

La 69 de ani, Marin Karmitz pune discreție și modestie în răspunsuri, deși recunoaște că, tempera-

mental, timidul a trebuit să fie un rebel, un „rezistent”. Marele patron, abil om de afaceri, e dublat de un creator pasionat, creatorul de un fin declanșator de relații umane. Lista sa de prieteni e garnisită cu nume de mari cineaști ai lumii: Krzysztof Kieslowski, Claude Chabrol, Abbas Kiarostami, Lucian Pintilie.

Vocea e șoptită, șovăitoare pe alocuri. Ce rostește însă e vizual, olfactiv, lipit de simțuri. În biroul său din rue Traversi re, la care urci ca-ntr-un turn de fildeș, impactul vizual e imediat, tulburător: miinile lui Kafka, fotografiate în gros plan, clișee încastrate în ecrane, ocupă un perete întreg. Ca și imaginile descrise în *Bande part*, scrierea sa autobiografică, unde Marin Karmitz pare să înșface cite un tablou din propria viață, punîndu-l cititorului în față, abrupt, fără să-i judece compoziția sau personajele. Contează întotdeauna însă încadrarea, modul de a decupa realitatea. De altfel, singura școală pe care Marin Karmitz, șeful imperiului cinematografic MK2, a făcut-o cu plăcere în Franța a fost cea de operator de imagine.

Motor...

Pagini realizate de Cristina Hermeziu

Ce vă amintiți din copilăria românească?

Amintirile mele din copilărie înseamnă peisaje, străzi, mirosuri... Și mai ales zăpadă. Zăpada cu tot ce are ea nostalgic. Îmi amintesc natura învăluită în zăpadă și multe sănii. Un amestec de ambianță senină, prin această zăpadă, și apoi multă violență, teroare, spaimă.

V-ați născut la București în 1938. Au urmat ani teribili în România...

Au fost ani teribili mai ales pentru evrei. În 1941 a avut loc masacrul de la Iași. Era o atmosferă de teroare și de frică. Prin comparație, zăpada era cu totul altceva.

În ce împrejurări s-au hotărît părinții să plece din România?

Decizia n-a fost pripită, pentru că a obține pașapoartele dura foarte mult. În schimbul pașapoartelor, partidul comunist cerea evreilor să dea tot ce aveau. Numai că nemții și românii colaboraționiști deja confiscaseră bunurile evreilor, de recuperat era greu. Așa că tot ce agonisea tata prin munca lui mergea în această direcție.

În ce domeniu lucra tatăl?

În industria chimică și farmaceutică. Pentru părinți a fost foarte greu, să te rupi de tot și să pleci în lume. Și apoi era ceva de necontrolat: să dai totul în schimbul pașapoartelor. Lucrurile s-au întimplat mai mult sau mai puțin repede, pentru că în casa noastră din București locuia Ambasadorul Americii. S-a putut, la un moment dat, negocia.

continuare în paginile 8-9

Am fost un bîntuit al frontierelor, cu

Pentru dvs. începea aventura, la nouă ani...

Părinții începeau o aventură. Pentru un copil e altfel. Deși vorbeam prost franțuzește și nici nu știam măcar să scriu.

În limba română? De ce?

Pentru că evreilor li s-a interzis frecventarea școlilor și, de exemplu, dacă, eventual, erai student la medicină, erai pus în situația să găsești cadavre de evrei ca să faci disecție. Asta mi-a povestit-o un unchi care a plecat, de altfel, să facă medicina în Franța. De scris, am învățat să scriu în Franța, direct în limba franceză.

Dintre amintirile „senine” românești nu fac deci parte scrisul, limba, dar fa parte zăpada.

Între altele, zăpada. De exemplu, după ce am produs un prim film cu Pintilie (*Stejarul*), am decis să-l produc și pe al doilea (n.red. – *O vară de neuitat*) și m-am dus la București, prin 1995, să-l văd pe Lucian. De la hotelul unde eram cazat, seara, am regăsit singur drumul către casa noastră, fără nici o indicație. Am fost foarte surprins de acest lucru.

Casa există încă...

Da, ca și o casă a familiei de la Sinaia, pe care am regăsit-o de asemenea, fără să am adresa exactă. Deși locul s-a schimbat mult față de imaginea din amintire. E ceva curios: lucrurile care se imprimă cînd sîntem copii, se transformă în amintiri definitive.

Cît de dificil a fost primii ani în Franța?

E cazul tuturor emigranților. A fost foarte dificil pentru părinții mei și a fost greu pentru mine pentru că, mutîndu-ne desul de des, nu aveam prieteni. Mă simțeam izolat. Eram timid din fire, cu probleme de limbă. Să fi străin e totdeauna complicat. De aceea am un mare respect pentru străini. E o provocare fără seamăn să cauți să te integrezi, să fii mai mult sau mai puțin la fel ca ceilalți în cadrul unei societăți străine.

Părinții au luat-o de la zero... Pe unde au pelerinat?

Marseille, Nice. Îmi amintesc de coasta Mediteranei, văzută de pe vapor. Emigranții n-aveau voie să debarce, așa că ni se aruncau pe vapor portocale și banane. Pentru mine, Franța are mirosul portocalilor și al lămlilor. E ceva cu totul special. Prima oară am fost lăsați să coborîm la Marseille.

Cîți evrei erau pe acel vapor?

Era vaporul evreilor. Ne aflam în 1947.

Ați vrut de la bun început să faceți filme?

Nu, cinema-ul a venit după ce am constatat că pentru ceea ce mi-ar fi plăcut să fac nu aveam înclinății. Aveam oarecîte înclinății pentru literatură. Știam însă că vreau să fac o meserie creativă. Nu voiam să fiu bancher, nu voiam să fiu avocat, nu voiam să fiu medic. Nu eram bun de pictor, nu eram bun de muzician, nici de arhitect, deși ador arhitectura, nici un scriitor prea bun nu eram, așa că cinema-ul a venit într-un fel natural. Elementul „imagine” din cinema m-a sedus. Și încă ceva: aveam pe vremea aceea încă pașaport de refugiat politic, ceea ce însemna să cauți să obții viză pentru orice călătorie. Era greu de obținut, nu mă puteam mișca. Eram un mare bîntuit al frontierelor. La un moment dat, am vrut să fiu ambasador, ca să am pașaport diplomatic. Un alt mod de a avea pașaport diplomatic era să faci cinema. Fără să te miști din birou, puteai să mergi în lumea întreagă. Era un mod de a rezolva problema frontierelor.

Pînă la școala de cinema (IDHEC), unde ați făcut operatorie, ce fel de elev ați fost?

Am fost un elev mediocru, cam în marginea sistemului. Pînă în clasa de filosofie, cînd am început să fiu interesat. De istorie, de limbă, de filosofie. Am ajuns totul din urmă. Iar școala de cinema a fost cu adevărat o „școală”: eram puțini, lucram împreună, făceam filme, aveam ce să discutăm. A fost o perioadă în care am făcut mult militanțism. Am început devreme, din liceu, aveam amici militanți.

Militați pentru ce orientare politică?

Pe vremea aceea făceam parte din „Tinerii comuniști” („La Jeunesse communiste”). În mod paradoxal, prin raportare la ce trăise tata și la convingerile lui.

Și tatăl ce spunea despre fiul militant comunist?

Nu spunea nimic pentru că nu știa. A aflat mai tîrziu, în momentul naturalizării, cînd am fost convocați la poliție. A fost foarte dezamăgit. Din fericire, am fost dat afară din Partidul Comunist Francez.

De ce din fericire?

Pentru că asta m-a salvat de faptul de a-mi pierde vremea într-un soi de sectarism. Dar m-au scos pe ușă afară, eram insuportabil.

Pentru ce motive ați fost dat afară din partid?

Pentru că am dus o luptă foarte activă împotriva războiului din Algeria. Am fost convocat și mi s-a spus că trebuie să încetez „să arunc totul în aer”.

Regrețați?

Ba deloc. Mi-au făcut un serviciu!

Dar mișcarea din '68? Ați participat?

Asta a fost cu totul altceva. O mișcare generoasă, plină de voioșie și de dorința de a schimba lumea.

De unde aveți această energie revoluționară?

Cred că e legată de teroarea care domina în timpul războiului și pe care am simțit-o. Cred că acest fapt poate declanșa două situații posibile: una care înseamnă să te lași învins de teamă, să te lași nimicit de frică. Li se întimplă multor oameni să nu reușească să iasă toată viața de sub această teroare. Cealaltă soluție este să spui nu, să intri în rezistență. Și toată viața, în tot ceea ce faci să-ți crezi situații și să ai această tendință de a spune „nu”. Să fii „rezistent”.

Ați spus de multe ori nu în fața lui Agnes Varda sau a lui Claude Chabrol?

Bineînțeles. Cu Chabrol am făcut 12 filme, asta înseamnă vreo douăzeci de ani de viață comună. Am spus nu ori de cîte ori erau lucruri care nu-mi conveneau. E un mod de a duce orice relație în doi, dacă vrei să rămîi în picioare și să nu accepți să fii călcat pe picioare.

De cine v-ați atașat cel mai mult dintre cineaștii celebri cu care ați lucrat?

Sînt doi. Extraordinar este că am reușit să lucrez cu artiști remarcabili, din Europa sau de peste tot în lume, cu care am realizat filme care practic s-au dovedit adevăratele cele mai bune creații ale lor. De fiecare dată a fost un adevărat „schimb”. Nu poți să faci asta decît dacă fiecare dă, oferă. Cei care au oferit mai puțin decît au primit sînt foarte puțini, îl număr pe degetele de la o mînă. Cu aceștia n-am făcut decît un film și gata. Cu toți ceilalți am făcut totdeauna mai multe. De unii însă m-am apropiat mai mult, cu tandrețe și prin tot felul de afinități. E cazul lui Krzysztof Kieslowski și al lui Abbas Kiarostami, care e un regizor iranian. După moartea lui Kieslowski, n-am mai avut chef multă vreme să mai produc ceva: m-a tulburat profund, mi-a trebuit mult timp să trec peste asta. Abbas e o ființă care mi-e foarte dragă, ne leagă o prietenie profundă care trece dincolo de cinema.

Cum s-a petrecut colaborarea cu Lucian Pintilie?

Am văzut un film formidabil pe care îl propuneam în rețeaua noastră de distribuție, *Stejarul*. Numai că era prea lung, avea o „burtă”. Am vrut să-l întîlnesc pe Pintilie ca să discutăm. Filmul e foarte bun, formidabil era că și ceea ce consideram a fi o „burtă” avea lucruri frumoase. Am reușit să-l conving pe Pintilie să elimine acea parte, ceea ce dovedește inteligența sa. Și-a smuls de pe sullet și a scos fragmentul. A păstrat, bineînțeles, și o versiune lungă, dar noi am distribuit filmul în versiunea scurtată. A fost o discuție deschisă, lungă și, pentru faptul că a făcut acest efort, pe care îl apreciez ca foarte dureros pentru el,

» **În lumea întreagă, 80-90% din filmele care rulează sînt americane. Cu excepția Franței, unde sînt doar 40%. Diferența este enormă și asta înseamnă producție autohtonă.**

am păstrat o relație profundă. Am avut în cariera mea relații foarte apropiate cu mari cineaști: am învățat enorm de la Jean-Luc Godard, pentru Alain Resnais am o admirație nebună, am petrecut momente extraordinare cu frații Taviani, am lucrat cu un realizator coreean care e absolut remarcabil, Im Sang Soo. De fiecare dată a fost pașionant.

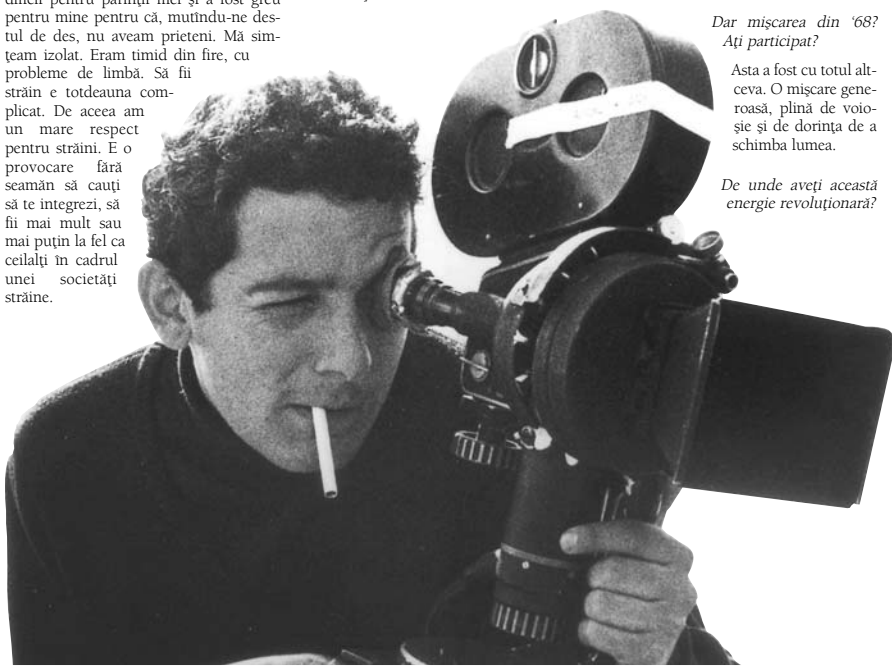
Ați realizat propriile filme în anii '70, ați produs filmele altora, peste 80 la număr, ați distribuit sute de filme în rețeaua pariziană de cinematografe pe care ați creat-o. Astăzi, în calitate de producător, cu ce trebuie să vă atragă un scenariu ca să decideți că veți investi bani în realizarea filmului?

Scenariul trebuie să mă „atingă” cu ceva. Mai întîi să fie o poveste care să iasă din convenție, și apoi să simt că ar fi formidabil ca acest scenariu să aibă și o imagine, să vreau să văd „filmul” acestei povești, mai întîi eu și apoi spectatorul. Poate fi un scenariu extrem de scurt, trei pagini, dar să simt în interior o anumită densitate, o forță. Trebuie apoi să fiu sensibil la persoana care va fi regizor. Acesta e modul meu de a produce filme: e vorba întotdeauna de o întîlnire, de un fel de a trăi împreună, uneori pentru multă vreme, pentru că lucrăm împreună la scenariu, la realizare, la producție, la ieșirea pe piață a filmului. Trebuie să ne suportăm reciproc și să existe motive să o facem. Există producători pentru care a face filme e doar o afacere de industrie cinematografică, un mod de a cîștiga bani. Nu acesta e obiectivul meu. Obiectivul meu este de a ajuta ca o creație să vadă lumina zilei. Să aduci pe lume filmul, fără să fi părintele acestui bebeluș, ci moașa lui. Undeva alături de părinte, dar cineva care se investește profund. Mă simt moașa copilului-film, dar și pediatrul lui. Pentru că după naștere voi avea grijă de el, să nu se îmbolnăvească, să nu riște nimic. „Pediatrul” e cel care merge imediat în spatele filmului, ocupîndu-se de marketing, de vânzarea în străinătate, de presă, de afiș, de ieșirea pe piață. E o muncă enormă și o implicare personală imensă. Să nu lași niciodată un film să devină orfan. Există filme orfane, lansate de birouri de publicitate, foarte marcate de marketing. Dacă eu, personal, fac această muncă, o fac altfel: e un fel de artizanat de lux. Sîntem niște editori de lux.

Care e ultimul bebeluș în care v-ați investit cu totul?

În ultimii ani n-am mai produs filme pentru că am investit mult în săli și în construcția de cinematografe: Mk2 Bibliothex, apoi Mk2 Quai de Loire/ Quai de Seine. Mă pașionează enorm creația arhitecturală. E un domeniu care te absorbe. Odată terminate aceste investiții, am relansat producția de filme. La Festivalul de la Cannes din acest an am fost prezenți în competiție ca producători pentru un film magnific, *Paranoid Park*, al lui Gus Van Sant; am fost apoi în secțiunea „Quinzaine des réalisateurs” cu filmul superb al lui Danielle Arbid, *Un homme perdu*.

Care este secretul prolficei industrie cinematografice franceze? Chiar dacă unele filme rămîn „orfane”, cum ați

cinema-ul drept pașaport diplomatic

spus, se produc enorm de multe filme în Franța...

E vorba despre ceea ce numim „excepția culturală franceză”. După război, citiva gauliști s-au gândit să pună pe picioare o structură financiară pentru cinematografie. Imediat după război, americanii au negociat cu francezii: ca să ajute la reconstrucția Franței, americanii au cerut o cotă de filme americane pe piața franceză. Franța n-avea de ales: era vorba despre mîncare la schimb cu filme americane. Înainte de război, Franța deținea supremația cinematografică pe plan mondial, pentru filmul vorbit. Studiourile americane au acaparat piața după război. Gauliștii au reacționat superb, cu multă imaginație, la propunerea americană: dacă e așa, atunci vom instaura o taxă pentru fiecare bilet vîndut. Această taxă va susține industria cinematografică franceză. Spectatorul care mergea să vadă un film american plătea o taxă care intra în producția franceză de filme. Acest fond creat a permis cinematografului francez să supraviețuiască asaltului american. În lumea întreagă, 80-90% din filmele care rulează sînt americane. Cu excepția Franței, unde sînt doar 40%. Diferența este enormă și asta înseamnă producție autohtonă. Problema în interiorul producției franceze de filme este găsirea echilibrului între necesitatea pluralismului și nevoia de a ameliora condițiile de producție pe de o parte, și dezvoltarea producției cinematografice ca laborator de creație, cu lansare de actori și regizori noi, pe de altă parte.

Acest sistem francez este infailibil! Mulți spun că prețul biletelor s-a dublat în scurt timp.

Costul biletelor în Franța este mult mai mic decît în Anglia, în Statele Unite sau în

Japonia. Pentru că există un sistem important de reduceri, de exemplu prin cărțile de fidelitate.

Există totuși în Franța săli de cinema care se închid. Ce se întîmplă?

Da, pentru că sistemul economic face ca în toate domeniile să existe „magazine” care se închid și altele care se deschid. La început existau mari săli unice, apoi ele au fost decupate în săli mai mici. Am fost primul care a făcut asta cu sala de la Bastille, și asta a salvat cinematografia franceză în anii '70.

A fost ideea dvs.?

Nu, a unui personaj destul de extravagant cu care lucram și care m-a învățat meseria de „exploatare” a sălilor. Era de origine rusă și deținea toate sălile „porno” din Paris. El a avut ideea să deschidă săli mai mici. Cinema-ul este o meserie a ofertei: oferta importantă relansează dorința spectatorului. De unde nevoia de multiplexuri. Pentru că dacă ai o singură sală, plătești aceleași salarii operatorilor, personalului ca și atunci cînd ai avea șase săli. E vorba de rentabilitate: de la 100 de milioane de spectatori în 1990, Franța a ajuns să aibă în 2004, 200 milioane de spectatori.

Ați obținut multe premii cu filmele produse de Mk2, la Cannes, la Berlin, la Veneția, au venit și citeva Oscari. În Franța există regizori și o sumedenie de actori talentați. De ce nu reușesc să pună decît rar mina pe un Oscar?

E foarte complicat. Trebuie să înțelegem bine că americanii sînt cei mai protecționiști din lume. Am avut o societate de distribuție în SUA. A fost ceva extravagant: incredibil cum își apăra „teritoriul”. Ei in-

vadează teritoriile altora prin filmele lor, dar nu le place deloc, dar deloc, să le încalci teritoriul. Am produs multe filme care au fost nominalizate la Oscar. *Rouge* al lui Kieslowski a avut trei nominalizări americane. Nimeni n-a vrut să trimită acolo filmul, nici Franța măcar. Americanii l-au ales. Era clar că nu puteam fi o contragreutate față de industria americană. Hollywood-ul e un sat. Un sat este un loc extrem de protejat. Ca și satul galilor, al lui Asterix și Obelix. Personal, am primit un Oscar pentru cel mai bun producător independent. Dar e ceva „în afara” satului, alături de sistem, nu în interior.

Ați susținut de-a lungul timpului cinema-ul independent. Există un viitor pentru acest tip de cinema, într-o industrie a gigantilor?

Dacă privim cu atenție, vedem că cinema-ul independent chiar dacă dispare pentru o perioadă, renaște apoi. Se pierde undeva și apare în altă parte cu un nou regizor. Se tot vorbește că în America Latină nu mai există cinema. De patru-cinci ani e acolo o renaștere remarcabilă. Sau în Italia, unde Berlusconi a ucis cinema-ul. Există o renaștere dacă există un freemăt și o susținere. Eu am scos în săli citeva filme italiene extraordinare. Există tot timpul undeva cineva care are chef să creeze. Asta dă forță, asta înseamnă pentru mine rezistență. Numai că, fără susținere, cinema-ul independent rămîne fragil.

În România există o mișcare tînără a cinematografului. Vă interesează?

Da, în România am produs filmele lui Pintilie. Dar e foarte important și e foarte bine că s-a găsit cine să preia ștafeta.

„EU VĂD DIN CE ÎN CE MAI RAR FILME”

Care e ultimul film francez pe care l-ați văzut și care v-a cucerit?

În Franța sînt doi regizori pe care mizez: Jacques Audiard și Arnaud Despléchin.

Care e ultimul film străin care v-a cucerit?

Am propus publicului anul trecut un film sud-african, *Tootsi*, care a și luat, de altfel, Oscarul pentru cel mai bun film străin. Un film foarte bun. Am scos pe piață filme italiene și spaniole foarte bune. Ideea este că sînt filme de calitate peste tot. Dar trebuie să dai șansa unui tînăr cineast să progreseze, pentru că e un lucru rar ca cineva să fie genial la 20 de ani și să continue tot așa. Sau e genial și dispăre repede, sau e vorba de mult talent care trebuie susținut.

Care e ultimul film românesc pe care l-ați văzut?

Moartea domnului Lăzărescu. Mi-a plăcut. Dar eu văd din ce în ce mai rar filme.

Nu e un paradox?

Prefer să merg, pentru plăcerea mea, să privesc mai curînd o expoziție de pictură decît un film. Pentru că foarte adesea îmi vine să plec după cinci minute. Am văzut atît de multe filme în viața mea, am o privire cu totul specială asupra lor și îmi dau seama imediat de trucurile de realizare, de ceea ce urmează.

De ce credeți că oamenii au nevoie încă de filme?

Nu știu dacă au nevoie de filme, cît au nevoie „să iasă”. Nevoia de a fi în exterior. Astăzi există modalități incredibile prin Internet, cablu să primești totul și să rămîii la tine acasă. Pentru moment însă, ființa umană nu e alcătuită în acest fel. Din fericire, mai are încă nevoie să adulmece soarele, ploaia sau zăpada. Mai e apoi nevoia de a fi împreună în fața unui spectacol.

Există ceva care v-a atras atenția astăzi și care ar putea deveni film?

Eu devin sensibil la ceea ce depășește anecdoticul și ajunge universal. Modul de a istorisi o poveste de iubire face ca ea să rămînă o anecdotă sau să devină *Romeo și Julieta*. Numai artistul e capabil de o asemenea transformare.

mk2
Une autre idée du cinéma

Grupul MK2, fondat în 1967 de Marin Karmitz, este, pentru industria cinematografică a Franței, un actor-cheie, acoperind toate domeniile: producție și distribuție de filme, exploatare de săli de cinema, editare de dvd-uri și producție tv.

MK2 în cifre:

- A treia rețea de cinematografe din Paris (după UGC și Gaumont), cu 11 săli și 64 de ecrane.
- 5 milioane de spectatori pe an.
- Peste 80 de filme produse și mai mult de 350 de filme distribuite din 1973 pînă astăzi.
- 100 de recompense pentru filmele produse, 52 de nominalizări la festivaluri (Cannes, Ber-

lin, Tokio, Oscar, Globurile de Aur, Montréal sau Sundance).

Revoluția MK2:

MK2 a fost primul care a programat filme în versiune originală în sălile sale de cinema: într-o țară cu o puternică tradiție în transpunerea franceză a filmelor străine, de la trei ecrane în 1974, astăzi filmele în versiune originală rulează pe 64 de ecrane din rețeaua MK2.

PALINDROMAN

Serban FOARȚĂ

Roșul ușor e rozul iluzor

(Continuare din numărul trecut)

Carmen se ridică discret. Leși discret. Intră, discret, în camera de baie. Se auzi, din încăpere, jetul galben. Nora l-auzi țîșnind discret. Vasile se făcu că plouă. Se auzi, apoi, cascada. Se auzi, -n perete, lanțul closetului, ca un pendul. Se auzi, în fine, robinetul. Prosopul nu se auzi. Se auzi Carmen, reintrînd discret. Se auzi, în fine, Nora:

— Ce-ați zice, stimate dom profesor, să începim un palindrom în trei? Domnul profesor Elisav se luminează subit la față: ideea unui palindrom readucîndu-l în apele lui, așa-zicînd, teritoriale. Emul al unui Georges Perec, faimosul autor al celui mai lung, se pare, palindrom din lumea francofonă (circa două îndesite pagini), fără să vrea să-i depășească performanța imbatibilă și, deocamdată, absolută, nici să intre, pentru asta, -n *Guinness Book*, spera să ticluiească unul de citeva fraze, patru-cinci, și coerent, în care caz era posibil ca un travaliu în echipă să dea frumoase rezultate.

— De unde-ncepem, întrebă, cuminte, Carmen Carpen.
— Din centru spre periferie (sau, mai curînd, periferii), zise Vasile Elisav. Un palindrom e o oglindă (palindromiștii întrebîndu-se, de altfel, de ce, oare, numele acestui obiect de o magie clară nu-i, totuși, unul palindromic); iar una dintre însușirile oglinzii este aceea de-a supune imaginile unei simetrii axiale. Un palindrom începe cu acest ax de simetrie, care, firește, este un cuvînt. Ce cuvînt, el însuși palindromic, ar evoca mai bine acest ax?

— Axa, replică Nora Aron.
— Ce rol ar mai juca această axă, întrebă Vasile Elisav.
— Pe-aceia de mediană, răspunse Carmen Carpen.
— Deci, dacă axa e mediană, zise Vasile Elisav, sau, cu elipsa copulei, axa — mediană, cum s-ar citi această sintagmă *l'envers*?
— *Anaidem axa*, replică Nora Aron. Ceea ce n-are nicio noimă.
— Ba are una, ripostă Vasile Elisav, dacă-l despărțim în *Ana* și în *idem*. Adică *Ana* (e/se comportă similar) *la fel*.

— Dar cine, dom profesor, mai e și *Ana* asta, întrebă Nora Aron, cam agasată. Ca să continue: și e *la fel* cu ce sau cine?
— La prima întrebare, Nora dragă, răspunsul e: o fiică a medianei. Care, ca să-ți răspund și la a doua, este *la fel* cu ceea ce precedă sintagma *Ana — idem*; cu, dacă vrei, un *rotitor bla-bla*.

— Cam ca al nostru, zise Carmen Carpen.
— Cam așa, zise Vasile Elisav. Ceea ce facem noi, aici, e un *brain-storming*. În rest, cred că ați și băgat de seamă că și *rotitor* e palindromic.
— Băgat-am, zise Nora Aron, cam înțepată; numai că *bla-bla*-ul anterior este de-a dreptul arbitrar.

— Într-adevăr, zise Vasile Elisav; dar palindromul este un construct în care arbitrarul sau hazardul fac casă bună cu necesitatea.

— Necesitatea, zise Carmen Carpen, ar consta în faptul, dom profesor, că și *bla-bla* este un termen palindromic. Citit pe dos, el e *alb, alb*.

— Punct ochit, punct lovit, duduiu Carmen, zise Vasile Elisav, făcînd-o să se adumbrească oalecă pe duduiu Nora. Care întrebă, imperativ:

— Și ce sau cine este acest ridicol *rotitor bla-bla*; care devine, citit invers, un *alb, alb, rotitor*?!
— *Rotitor, nu*, bătu Vasile Elisav cu pumnul-n masa Norei Aron, cam desleiată. Zic *nu*, deoarece opus-i e, în secvența anterioară, un: un *rotitor bla-bla*.

(Continuarea în numărul următor)

Niña mala

Într-o recenzie completă și temperată, criticul ziarului „The Times”, Michael Kerrigan, observa, și nu e greu s-o faci dacă îl știi cît de cît pe Llosa și obsesia lui pentru Flaubert (să amintim excelentul eseu *Orgia perpetuă* din 1975), posibila descendență a unor personaje ale peruvianului din strămoașa Madame Bovary și posibila asemănare dintre

eroina din noul roman *Rătăcirile fetei nesăbuite* (publicat de Llosa în 2006) și eroina flaubertiană. Asemănările există, evident, referințele la Flaubert abundă în roman (apare chiar numele unui personaj din *Educația sentimentală*), dar obsesia se transferă dinspre Emma spre Charles, aceasta e marea noutate. Să mă explic. (C. Rogozanu)

Romanul are o structură simplă, construită în jurul relației dintre Ricardo și o femeie misterioasă care își schimbă continuu numele. Amîndoi plecați din Peru, amîndoi încercînd să evadeze dintr-o lume în care nu își mai au locul (acțiunea începe în anii paradisiaci '50 și continuă prin epocile teribile ale loviturilor de stat sau luptelor guerrilllor de tot felul, grozăvii despre care eroul-narator Ricardo află mai mult din relatările prietenilor sau ale unchiului său). El o iubește încă din adolescență, iar ea îl tot părăsește dispărînd fără urmă. Ea are o filosofie clară de viață: are nevoie de bani și de societate glamorooasă. El are nevoie de ea, este de fiecare dată hipnotizat, oricît de mult ar urî-o. Pînă aici telenovela, romanul amîntește de povestirile maestrului de romanele siropoase din *Mătușa Julia*...

Lily, să o numim așa pe eroină, cu pseudonimul ales de ea în adolescență ca să-și deghizeze originea modestă în luxosul cartier peruvian Miraflores, este o „material girl” visătoare, care își pune în practică idealul de viață bună. Nu e greu pentru că nu-și dorește lucruri imposibile: vrea bani, vrea să scape de

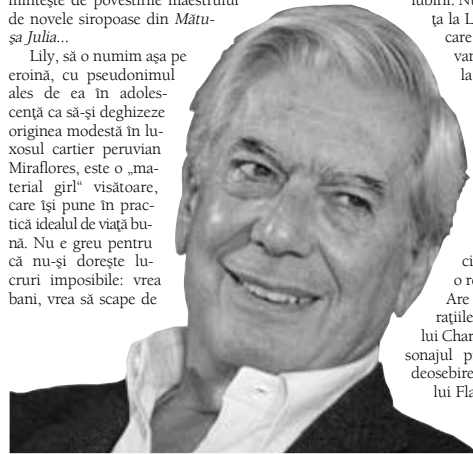
Peru și de amintirea rușinoasă a sărăciei, nimic mai mult. Nu citește precum Emma, nu visează la cavaleri, nu caută rafinementul dragostei, are nevoie de Ricardo doar ca o pauză de liniște între două relații din interes. Este eroina imbolnăvită de fantasmale secolului XX despre glamour, o eroină care acționează, este gata să-și pună idealismul în practică precum în școlile de indoctrinare cubaneze. Practica ei este una de guerrilla amoroasă, își părăsește primul bărbat fugind cu toată averea, încearcă să-i facă la fel și celui de-al doilea, sfîrșește prin a fi sclava unui mafiot japonez care o depășește în cinism, stoarce de bani un burghesez franțuz.

Ricardo, în schimb, este un luptător donquijotesch pentru idealul iubirii. Nu poate renunța la Lily a lui, fetița care i-a refuzat avansurile încă de la 14 ani. Este interpret și obsesia pentru limbi străine îl ține toată viața. Are un trai scorb, sărăcit, sărăcit cu accidente (ne)fericite, aceea cînd o regăsește pe ea. Are viața și aspirațiile monotone ale lui Charles. Și el e personajul principal, spre deosebire de povestea lui Flaubert.

Preamăria monotoniei atinge culmea tocmai descriînd viața plicticoasă a unui bărbat care s-a ferit tot timpul de aventură, de decizii radicale. În jur are prieteni revoluționari sau măcar boemi, care nu-l influențează cu nimic, doar îi spun poveștile. El este voyeurul suprem, martorul prin excelență.

Ricardo este blestemat să fie narator sau „povesteaș”

Straniu e că fiecare apariție a lui Lily în viața lui Ricardo aduce ca un blestem moartea unui prieten. Paul, revoluționarul care se hotărâse să aplice învățămintele lui Che în Peru, sfîrșește în Anzi, un alt prieten din Londra, Juan, moare răpus de SIDA, după ce Ricardo se întîlnește cu Lily a treia oară, un amic traducător care îl aduce în Japonia se sinucide din dragoste. Toți prietenii lui sînt figuri exotice pe care Ricardo le vampirizează de biografii. El trăiește prin alții, e menirea lui și e și un soi de grilă literară a lui Llosa placată asupra lui Charles flaubertian: este cel care stă pe margine și așteaptă să li se întîmple celorlalți ceva. De fiecare dată cînd se întîlnește cu ea are loc o scurtă incursiune în noul episod din viața ei. Cînd Charles-Ricardo al nostru intră în acțiune i se întîmplă o nenorocire, devine automat victimă. Una dintre scenele „tari” se petrece în Japonia. Ricardo e recucerit de Lily doar pentru că aceasta vroia să-i satisfacă o fantezie sexuală mafiotului japonez cu care era: acesta din urmă a vrut să asiste la o partidă de sex a iubitei cu alt bărbat. Ricardo pleacă scribit, dar va fi recucerit cu o altă poveste: Lily povestește cum a fost violată în Lagos — traume corporale

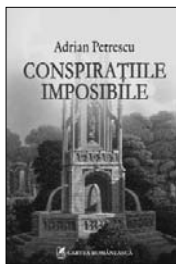

SEMNAL

F.M. Dostoievski, *Însemnări din subterană și alte microromane* (Ediție cartonată), colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 792 de pagini, 56,95 lei

„Omul este o enigmă. Ea trebuie dezlegată și, chiar dacă ai consacra o viață întreagă spre a o dezlega, să nu spui că ai pierdut vremea fără rost. Eu mă ocup de această enigmă, deoarece vreau să fiu om. A studia viața și oamenii este principala mea țel și unica mea preocupare” — F.M. Dostoievski.
„Sub fascinația marilor romane ale lui Dostoievski, opera lui de tinerete este trecută uneori pe lista lecturilor neobligatorii. Dar pentru orice cititor atent și responsabil este clar că scrieri precum *Noaptea albă* sau *Satul Stepancikovo* au valoare în sine, nu numai ca «trepte» spre *Crimă și pedeapsă* sau *Frații Karamazov*. Regăsim în ele motive dostoievskiene constante, cum ar fi dragostea neîmpărtășită, dar pătimășă, universul sufletului de copil chinat, «ideologia» devoratoare a unor personaje.” — Emil Iordache

Adrian Petrescu, *Conspirații imposibile*, colecția „Proză”, Editura Cartea Românească, 480 de pagini, 29,5 lei

Primul pentru Proză la Concursul de manuscrite al Uniunii Scriitorilor din România, 2006. Adrian și Carolina, Benedict și Laura sînt două cupluri care dezbate, fiecare din perspectiva sa, problemele sau clișeele vieții zilnice, într-o societate căzută mereu în ridicol, într-o perpetuă și penibilă tranziție. Pe o bancă, într-o cafeana sau în redacția unui ziar, conversațiile acestor personaje, excelent conturate și perfect camuflate în realitatea zilei de azi, trădează jocul dublu — aproape schizofrenic — și plăcerea fiecăruia de a-l înfrunta pe celălalt. Conspirații pe cont propriu, pinze fragile de păianjen, care își sufoacă, rînd pe rînd, autorii.

„Cum trăiește un tînar de azi? Cum iubește, unde călătorește, cum se raportează la generația maturilor, care sînt fantasmale, limbajul și ideile sale? Iată doar citeva dintre întrebările (și, totodată, temele) la care *Conspirațiile imposibile*, acest roman remarcabil, încearcă să dea răspunsuri. O face cu o nuanță și matură știință a construcției literare, cu o mare intensitate a implicării existențiale.” — Sanda Cordoș

teribile par să-i verifice povestea, dar Ricardo află că, de fapt, toate nu au fost decît urmările unor alte practici extreme sexuale la care Lily a fost părtașă. Ricardo își ipotechează casa pentru un tratament care să-i salveze iubita. Cînd aceasta se întrecează (are peste 40 de ani), pleacă din nou cu un bărbat bogat. Ricardo este blestemat să fie narator sau „povestea”, ca să ne păstrăm în universul Llosa. Blestemul poveștii este acela de a nu putea participa fără consecințe grave ca erou principal în propria viață.

Un Llosa atipic

Romanul *Rătăcirile fetei nesăbuite* este condamnat la planul secund prin dimensiuni și prin ambiții minore, dar și prin prejudecățile noastre că Llosa ar fi reprezentat mai ales de megaproiecte narative precum *Conversație la Catedrala* sau *Sărbătoarea papului*. Însă el este tulburător prin laconism, vocea naratorică cinic-romantică a unui personaj resemnat și condamnat să gîndească precum un Charles flaubertian (probabil mai corect ar fi fost afirmația „Charles c'est moi”, în cazul lui Flaubert, dar asta-i altă poveste), prin referințe livresti, prin scene teribile și mai ales prin capitole precum cel din Miraflores de un rafinement absolut ieșit din comun. Llosa își arată dorința lui de a cotrobăi cu ochi de critic literar în extremele „educațiilor sentimentale”.

Fata rea, *nina mala*, *bad girl*, *mantisa religioasă* (călugărița, cea care își devorează masculul după împerechere) sau cum vrem să-i spunem are un sfîrșit tragic. Moare de cancer, nu înainte de a mai avea o întîlnire cu Ricardo, căruia îi lasă moștenire ceea ce reușe să stoarcă de la bărbatul cu bani cu care fusese înainte. Este un dar venit în momentul oportun pentru un Ricardo îmbătrînit, nepunctuos, decăzut la gradul de traducător de povestiri din limba rusă (nu mai era în stare să traducă simultan la întîlniri diplomatice). *Nina mala* îndură o pedepsă exemplară pentru curajul ei de a suferi de toate maladiile contemporane care acompaniază gama fantasmelor femeii secolului XX. Iubitul ei suferă de fantasmagorii livresti, suferă de romantism, el este o vic-

timă ceva mai subtilă prin simplul fapt că a trebuit să asiste îndeaproape la propria ratare... De altfel, la final, ea îi spune că în ciuda răului pe care i l-a făcut, măcar i-a dăruit ceva neprețuit: material pentru un roman. Toate clișeele imaginii de *bad girl* se strîng în micuța falsă chiliană, Lily. Este amestecul de cruzime și ingenuitate care îi vindea Madonnei albumele prin anii '80. Are destinul tragic al starletei care e pedepsită în povesti tabloidale pentru abuzul sexual. Și are un iubit naiv care înregistrează tot și scrie o carte. Llosa nu s-a ferit de clișeu, a lucrat cu locuri comune pentru a obține una dintre cele mai crude

și rafinate relatări ale unei ratări erotice parabolice. A jonglat cu „caractere” ale literaturii clasice, le-a reinterpretat, mi-a dat mie, de exemplu, plăcerea de a face arheologie flaubertiană pe sub pielea unor personaje aparent pietrificate de clișeu. Un Llosa atipic, cu o strălucire stranie, cu un ritm și un nerv al scriiturii pe care nu le observăm în romanele de peste 600 de pagini și cu un chef de joacă și de risc epic ieșit din comun.

Mario Vargas Llosa, *Rătăcirile fetei nesăbuite*, traducere de Luminița Voina-Răuț, Humanitas, 2007

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

După lungi și dulci discuții...

Anul ăsta, după lungi și dulci discuții cu doamna Irina Horea și cu doamna Gabriela Vișan, am ajuns și eu la Festivalul „Zile și Nopti de Literatură”, ținut la Neptun între 8 și 11 iunie. Fui anunțat și invitat cu vreo trei luni înainte, cînd mi se cerură și textele în limba română și în altă limbă plus un CV restrîns. M-am simțit bine, mai ales că am fost cazat singur în cameră, cu un televizor la îndemînă, puțînd să văd pe îndelete finala pe zgură, de la Roland Garros, unde a cîștigat pentru a treia oară la rînd favoritul meu, Nadal! Și-am început să citesc o carte delicioasă, *Despre miresme și duhori*... Dar nu asta doream să scriu... Înainte de '89, aproape în fiecare an, pe vremea lui Axin, îmi petreceam concediul, împreună cu Tamara și Andreea, la Vila Scriitorilor, zisă Palatinul B... Acum, în 2007, m-am întîlnit cu Carmen Firan... Nu o mai văzusem din 1998... Și cu Magda Cărnei... Nu o mai văzusem din 2003... Și cu Mihaela Marin, cu Ioana Crăciunescu... Dar cu cîți nu m-am întîlnit! Matei Călinescu, Mircea Iorgulescu, Nicolae Manolescu, Gabriel Dimisianu, Denisa cu raftul ei, Nae, Ioana Ieronim, Ghiu, Mușina, Dan C. Mihăilescu, Tania Radu, Nicoleta Sălcudeanu... O menționez specială: Sorin Lavric, omul care vede ideile! Recitaluri, comunicări, premii umflante de Evtușenko, Marco Cugno etc. etc. Doamna Irina Horea a avut amabilitatea surîzătoare să mă asemuască unui hobbist! Am stabilit că prima traducere a cărții *O poveste cu un hobbist*, cea făcută în 1975 de Catinca Ralea, e cu iele vesele și bețivance, înlocuite în traducerea actuală de *effi*, ceea ce e și totuț altceva... se pierde din căimacul sexy al vieții hobbistului Bilbo retras din Aventura spre-a compune poezii cu fitil pentru ielele zbrîntuite de alcool prin bălăriile pădurii... Doamna Irina Horea era foarte în temă, tradusese *Săpînul inelelor!* (întors acasă, am căutat ca nebunul prin cele cîteva biblioteci ce-mi acopăr pereții, am scotocit disperat, cu sentiment și of adînc, volumașele în format de bu-

zunar; nu le-am găsit... deși le pusesem anume la vedere... În schimb, am dat peste prima traducere, cea cu ielele lungance și vesele... hohotoitoare nonstop, uimindu-mă ce-am subliniat și descoperind, la sfîrșitul tomului cartonat, două fantezii scrise cu pix verde, de nereprodus aici, de însuși *Hobbistul!* S-ar putea salva o strofă despre iele: „Aveau fesele albe/ Și mari, și printre nalbe/ Se gidilau la talpe,/ Lin clinchetind din salbe/ În roua clipei calpe...” Restul e hardcore! Nu mă pot abține: „Ielele nu au chiloți./ Paianjenii, de prin borți,/ Li se uită-n în c... și-n p... / Lacomi și cu mare pizma!”. Constat că punctarea e de-a dreptul obsesivă; n-ar trebui să ne speriem de vorbe... au savoare... Să reiau... Evtușenko a recitat în draci, agresiv și public cu niște ochi de-o vioiciune incredibilă, ba chiar înhățînd pe cîte unul, amical, de umăr... Doamna Elena Loghinovski a tradus și a executat cîteva ieșiri din scenă de mare efect somnambulic... Cu celebrul Adam Michnik am avut o noare să mă întîlnesc la toaletă, dînd buzna peste dînsul... Calm, mi-a închis ușa-n nas, cu clanța flească, continuîndu-și împerturbabil intimitatea... Denisa m-a asigurat că-mi face rost ea *Despre eroi și morminte*, carte împrumutată, într-un moment de vană hormoneală laică, unei puștoaice divine, dar trădătoare... Mușina a călcat strîmb și și-a scrîntit o gleznă... Iile Constantin era înfolit la fix într-un costum alb... Saviana Stănescu mi s-a năzărit extrem de senzuală și parcă mai implinită-n nuri... Vitalie Ciobanu mi-a promis că-mi trimite niște poze din orașelul basarabean Florești, unde eu am stat vreo doi ani, fiind eliminat de la grădinița de-acolo fiindcă mușcam fețișele de burțică, trîntindu-le în prealabil în zăpadă... Cam atît, deocamdată... Mai vreau și-n 2008!

P.S.: Cum de-am uitat-o tocmai pe Luminița Marcu, îmbrăcată fatal în negru și turuind cu viteza luminii o chestie în spaniolă?

SEMNAL

Ilie Rad (coord.), *Stil și limbaj în mass-media din România*, colecția „Media. Studii și eseuri”, Editura Polirom 352 de pagini, 32,95 lei

Analiză inedită a limbajului presei românești actuale, volumul își propune să elimine fractura dintre mediul academic de tip jurnalistic și jurnaliștii profesioniști sau lingviști. Studiile au un pronunțat caracter practic și normativ, adrestrîndu-se jurnaliștilor și studenților de la facultățile de profil, precum și tuturor celor interesați de aspectele particulare legate de limbaj și de folosirea corectă a limbii române, cu referire la mass-media.

Din cuprins: Titlul jurnalistic • Aspecte ale limbii române contemporane în presa scrisă • Cîteva argumente pentru un cod tipografic românesc • Structuri pleonastice în presa românească actuală • Aspecte morfologice și etimologice ale derivatelor cu sufixe neologice

Bogdan Bacanu, *Tehnici de analiză în managementul strategic*, colecția „Collegium. Științe economice”, Editura Polirom, 320 de pagini, 27,95 lei

În prima parte, dedicată conceptelor, sînt analizate cîteva subiecte de mare interes pentru practicieni și pentru studenții de la facultățile de profil care doresc să-și aprofundeze, printr-o reflecție sistematică, cunoștințele de management. Temele de discuție propuse pentru fiecare subiect accentuează linia aplicativă. Partea a doua cuprinde studii de caz ale unor firme remarcabile prin performanțe, produse și, mai ales, prin întreprinzători și manageri. Studiile respective sînt precedate de o scurtă privire retrospectivă „despre cum s-au făcut”, care oferă o imagine veridică a relației dintre lumea afacerilor și lumea universitară, în ceea ce privește cercetarea de management.

Din cuprins: Analiza costurilor de interes strategic • Analiza obiectivelor • Benchmarking – analiza comparativă • Auditarea responsabilității sociale a corporației • Analiza segmentării strategice a afacerii • Analiza segmentării strategice externe • Analiza resurselor interne • Atlasib: Un Atlas pentru economia românească • Covalect: „Calea Lactee” a integrării europene

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

Romanian Dream

De mult n-am mai rîs, la un film românesc, așa cum am făcut-o la *California Dreamin'* al lui Cristian Nemescu. Dar, exact ca în cazul lui Nae Caranfil, cu care cred că Nemescu seamănă, rîsul spectatorilor era unul înlăcrimat: un rîsu'-plînsu'.

Nu mă refer la dispariția tragică a tînărului regizor într-un accident de circulație (apropo: cum au evoluat ancheta și judecata celui care a provocat acel accident?), ci la modul particular, și totuși specific național, în care filmul său proiectează... ciocnirea civilizațiilor. Avem, pe de o parte, o așezare românească înecată în praf și în mici învîrteli de tranziție. Un primar (excelent interpretat de Ion Sapdaru) care vrea să se „înfrățescă”, nu importă cu cine, numai bani și foloase să iasă; un șef de gară (excepțional rolul lui Răzvan Vasilescu) care face și desface totul în Căpîlnița, spunînd cu simplitate: „Asta-i gara mea! Fuck USA, fuck Bill Clinton, fuck NATO!”, o adolescentă, fata șefului de gară, care visează să plece undeva, oriunde; și un lider de sindicat care organizează rezistența pasiv-activă, cu o șleahță de „muncitori” pomanagii, plicticiți de moarte chiar și atunci cînd protestează.

În acest loc unde nu se întîmplă nimic, apare, în anul de grație 1999, un tren cu soldați americani în drum spre Kosovo, dublați de cîțiva militari români. Aceștia din urmă asigură, de la bun început, fondul de contrast comic. Pe americani, în frunte cu căpitanul Jones (Armand Assante) și sergentul McLaren (Jamie Elman), uniforme stau ca turnate; pe românașii noștri, stau ca pe gard. În tren, americanii sînt cuminți și beau apă minerală, spunînd bancuri elaborate, de școlari eminenți aflați în tabără. Cînd intră în să în formație, se mișcă fulgerător,

într-un balet cazon impecabil pus la punct. În schimb, soldații noștri, care joacă în tren table, beau țările și fumează, au acel comportament românesc definit prin formula în dorul lelii sau cea, mai „modernă”, merge și-așa. Singurul mai vioi, Marian (remarcabilul Andi Vasluiuanu), devine translatorul oficial, trăgînd imediat profit de pe urma cunoștințelor lui de limbă engleză.

Încăpătînire a lui Doiaru de a bloca trenul în gara lui pînă la furnizarea tuturor documentelor însoțitoare face ca aceste diferențe să poată fi adîncite și exploatate comic, într-o sarabandă de scene culeculente. Masa festivă organizată de primar în onoarea „oaspeților veniți tocmai de peste Ocean” este memorabilă. Un Elvis autohton, tucuriu, amestecă *Love me tender* cu cîntîce dă pă la noi, iar americanii cuminței, sfioși, la locul lor, încep să se amestecă cu românele cărora li se învîrt ochii în cap, după ei, ca la jocurile mecanice. Singurul ce rămîne într-o incomfortabilă alteritate este căpitanul Jones, care – totuși! – are o misiune de îndeplinit. El începe să înțeleagă că lucrurile sînt mai complicate, dar și mai dulci, decît schemele cu care operează; și că această înapoiată Căpîlnița (imagine, în mic, a României Mari) are și ce oferi lumii civilizate, de la care vrea bani, resurse, onorabilitate.

Americanii, pînă la urmă, se suie în tren și pleacă mai departe. Încăpătînire a lui Doiaru a fost înfrîntă. Visul părinților și bunicilor lor fuse, la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, să vină americanii generici, salvatori. Visul fetei lui și al colegelor ei de școală rurală este să se combine cu americanii concreți. Dar, dacă bunicii acestora n-au venit, ei, tinerii militari de azi, pleacă. Doiaru *is right*.

Richard Strauss și Hugo von Hoffmannsthal

Știrea săptămîinii trecute a venit de la München și este importantă în măsura în care poate crea un precedent juridic. Un tribunal bavarez a decis că descendenții lui Richard Strauss trebuie să împartă drepturile de autor cu urmașii libretistului său Hugo von Hoffmannsthal pentru colaborările lor la nouă dintre operele compozitorului.

Știrea a fost transmisă de toate agențiile de presă și o rezum după diverse depeș. Tribunalul de stat mîunchenez susține că scrisorile și acordurile dintre Strauss și Hoffmannsthal dovedesc clar că ei intenționau să împartă veniturile. Judecătorii au refuzat însă cererile familiei libretistului de a obține *royalties* pentru vînzările de discuri și spectacolele care nu includ text. Altfel spus, pentru o prelucrare a *Ruinelor Atenei* de Beethoven și

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

mai ales, pentru baletul *Burghezul gențilom*, muzică incidentală, după Moliere, și a cărui premieră a avut loc în 1912. O ediție revăzută a fost interpretată la *Deutsches Theater*, la Berlin, în aprilie 1918.

Succesul nu a fost mare și, în amintirile sale, Richard Strauss o constata, explicit și felul în care concluseră cu libretistul său la opera *Ariadna din Naxos* care, inițial, începea cu piesa lui Moliere: „Nimeni nu a arătat vreo înțelegere culturală pentru acest gen hibrid. Din acest motiv, Hoffmannsthal și cu mine ne-am văzut obligați, patru ani mai tîrziu, în timp ce piesa a recoltat ceva succes pe mai multe scene (de exemplu, la Teatrul Residenz, la München, la teatrul din Berlin) să-i dăm o mare lovitură pronunțînd divorțul dintre Moliere și Hoffmannsthal-Strauss. Prologul genial al lui Hoffmannsthal, care trebuie să sufere attea tăieturi după spectacolul interminabil de la Stuttgart, a fost recompus de mine în întregime (într-un spirit pe care îl consider foarte fericit – premiză a

operei *Intermezzo*)... Hoffmannsthal l-a completat pe Moliere, cu un al treilea act fermecător (inclusiv ceremonia turcă), și pentru această nouă versiune, am reluat în parte muzica veche a lui Lully, adăugînd de la mine cîteva fragmente...”¹

În disputa juridică actuală rămîn drepturile pentru nu mai puțin de șapte opere, dintre cele mai faimoase ale lui Richard Strauss, pe libreturile lui Hoffmannsthal, cîrăia tribunalul i-a citat spusele: „O lucrare este un întreg și rezultatul muncii a doi oameni poate fi un întreg... Muzica nu trebuie despărțită de text, nici cuvîntul de o imagine vie”. Hoffmannsthal a murit în 1929, iar plata drepturilor s-a oprit în 1999, cînd s-au împlinit cei 70 de ani legali de protecție a copyrightului. Nu este cazul și cu Richard Strauss, mort în 1949, ale cărui drepturi sînt încă protejate. Iar cum operele sale se cîntă fără întrerupere, pe toate scenele lumii, veniturile sînt substanțiale. Familia lui Strauss nu le-a dezvoltat încă, dar moștenitorii lui Hoffmannsthal, care au solicitat 25% din veniturile, au estimat în cererea lor originală că numai pentru anii 2001-2002 suma s-ar fi ridicat la 997 de mii de dolari.

Colaborarea celor doi celebri autori s-a materializat în cîteva din cele mai cîntate și de succes opere ale lui Richard Strauss – *Elektra*, *Cavalerul rozelor*, *Ariadna din Naxos*, *Femeia fără umbră*, *Arabella*. Dacă istoricii muzicii semnalează cîteva incidente serioase între libretist și compozitor, publicul de astăzi nu este mai puțin călduros în privința rezultatelor colaborării lor. În epocă, lucrurile au stat cîteodată altfel și Strauss însuși amintește anecdotic istoria premierii *Cavalerului rozelor* la Scala din Milano: „La sfîrșitul actului al doilea a izbucnit deodată un vacarm de neînchipuit. Aplauze, deloc, în schimb fluerături, urlete venind de la galerie... protestau împotriva autorului lui *Salomé*, care s-a «coborît» pînă la a compune o operă atît de frivolă. Cînd scandalul s-a liniștit, m-am urcat pe scenă și am întrebă publicul de ce devenise atît de furios. Răspuns: «Din cauza valsului». Eu: «Cum, din cauza valsului?» Regizorul: «Da, la Scala, publicul nu gustă „valsul vienez” decît în balet». Am început să rîd: «Ce va fi atunci în actul al treilea, unde există mai multe valsuri?» Au ridicat din umeri... Începînd de la a doua reprezentare valsul s-a cîntat întotdeauna la pian, pentru a-i liniști și pe cei mai iredențiști...”²

Hugo von Hoffmannsthal și Richard Strauss în anii primului război mondial

1. Richard Strauss, *Anecdotes et souvenirs*. Editions du Cerwin, Lausanne, 1951, p. 57.
2. Ibidem.

Centrul Național al Dansului

lăptăria enaci

suntem aici

Bd. Nicolae Bălcescu 2
București
Tel.: +40 (21) 318 86 76
office@cndb.ro
www.cndb.ro

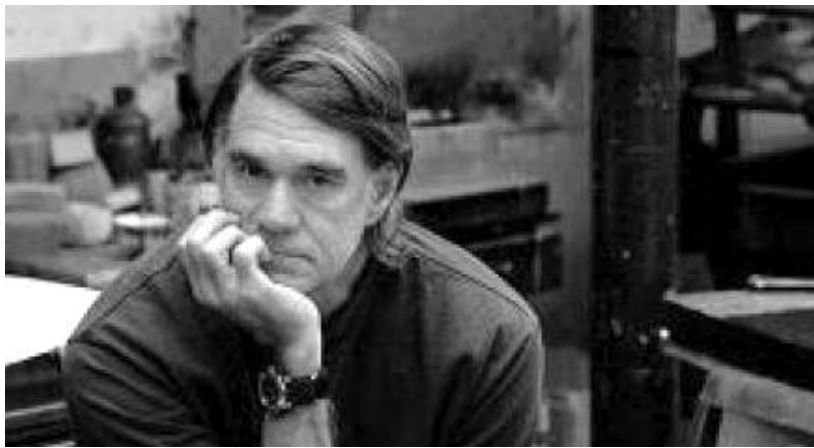
Centrul Național al Dansului

cafe deko

alternativ

Gus Van Sant, eternul adolescent

PUBLICITATE

Anul trecut, la Cannes am reușit, mulțumită producătorului Dan Burlac, să intru la un mic-dejun select unde, la o masă vecină cu cea la care se afla echipa filmului lui Corneliu Porumboiu, *A fost sau n-a fost?*, l-am văzut pe Gus Van Sant. Deși sînt speriată de bombe și de regulă mă bîlbîi, m-am dus la el, i-am spus că e unul dintre cineasții mei preferați și i-am cerut un autograf. Omul a fost foarte drăguț și, dacă l-am plictisit, n-a arătat-o.

Iulia Blaga

În acest an am reușit să stau chiar lângă el trei sferturi de oră și să-i pun și io întrebări. Aș fi putut să beau din cafeaua lui cit a lipsit și să dau telefoane în țară să mă laud, dar nu sînt chiar atît de nebună. Odată ajunsă în apartamentul închiriat la Cannes, euforică, mi-am blestemat zilele o după-amiază întreagă încercînd să dau un sens frazelor tăiate și confuze atît din pricina vîntului care bătea pe terasă, cit și din cea a lui Van Sant care nu numai că nu spune chestii nemaipomenite, dar mai are și dificultatea de a nu reuși des să ducă o frază pînă la capăt. E suficient că e cel mai interesant cineast american al momentului (cel puțin io așa zic), e chiar mai bine că nu poate spune lucruri mărețe despre cum face film. Nu are de ce să știe să-și vîndă marfa. Ce-mi place la persoana Gus Van Sant este că e egală cu sine. S-a comportat la fel și cînd a răspuns la întrebări, cu picioarele „înșoțate” scoase din teniși, și cînd a urcat pe scenă să ridice Premiul Special oferit cu ocazia aniversării a 60 de ani de existență a Festivalului de la Cannes. Bravo lui!

Cineva spunea că, la orice întrebare pe care i-ai putea-o pune lui Gus Van Sant, cel mai bine răspund tot filmele. Sau nu, pentru că filmele lui sînt vagi, unduitoare, ca rotocoalele în apă. Cînd vrei să scrii despre *Elephant*, *Gerry*, *Last Days* ori proaspătul *Paranoid Park*, și se

confirmă pe propria peniță că totul e relativ și că viața, arta șamd lucrează cu paradoxuri, cu legi vagi, că lucrurile sînt așa dar pot la fel de bine să fie și altfel, că cel mai bun ritm se formează în absența ritmului, că există o zonă unde trecutul, prezentul și viitorul coexistă neclar și inform, că mai importantă decît gesturile decisive ale oamenilor e atmosfera care le precedă ori însoțește și care nu poate fi numită decît tot aproximativ, ca ceva ce aduce a parfum, a gust, a tonalitate. Și că dacă reușești să captezi acest parfum, poți descoperi mecanismul din spatele unui anume gest. Cam ca o concluzie: viața de zi cu zi sau luată în abstract, cu majusculă, nu numai că nu e lineară, dar are sute, mii de fațete, de cute, bogăția ei nu stă în ce se vede la prima mînă, ci și într-o încrengătură de nervuri, de vinișoare ce leagă lucruri aparent străine și lipsite de importanță.

Filme hipnotice

Cam toți cei care vorbesc ori scriu despre filmele lui Van Sant folosesc un epitet comun, spun despre ele că sînt „hipnotice”. N-am citit pînă acum vreun text despre filmele lui Van Sant care să fie cit mai apropiat de spiritul lor. La *Paranoid Park* știu că cineastul a spart foarte mult acțiunea romanului inspirator, transformînd-o într-una nelineară. Miezul poveștii este crima involuntară comisă de un adolescent skater care într-o seară, apărîndu-se de paznicul unei gări (se

FILM

Iulia BLAGA

urcase într-un tren), îl împinge fără să vrea în fața trenului care circula pe linia vecină. În zilele următoare vine un polițist la liceul unde învață elevul și strînge mai mulți skateri ca să le pună întrebări. Eroul, Alex, răscolit de tragedia pe care a provocat-o, încearcă să-și dea seama dacă trebuie să se predea sau nu, în timp ce capitulează în fața avansurilor unei colege insistente, pentru a o părăsi apoi pentru o alta, care știe să asculte. Ea îl sfătuiește să scrie tot ce ar vrea să spună și nu poate ori n-are cui. Cam astea sînt elementele pe care eu le-am legat acum lanț, pentru că în film ele sînt punctul de plecare pentru linii de fugă și mișcări circulare; pelicula amestecă momentele și reia nestructurat, rezultatul fiind, pe lângă efectul „hipnotic”, redarea coerentă nu numai a fluxului mental al adolescentului care reface mereu împrejurările momentului maturizării precoce, dar și a valurilor succesive care îl fac să depășească pînă la urmă acest moment.

Nu știu un alt cineast care să înțeleagă mai bine vârsta adolescenței și care să aibă mai mult respect pentru ea. Gus Van Sant n-o recunoaște deschis, spune că fiecare face filme despre adolescenți așa cum îi dictează experiența și structura. Van Sant este însă singurul care a reușit să pătrundă cu atenție în spatele platoșei care înconjoară lumea interioară a adolescentului, singurul care a putut reda panica interioară, dorința de comunicare și refuzul de a comunica. Cred că Gus Van Sant a rămas el însuși un adolescent și dacă e să caut o morală în filmele lui despre adolescenți ar fi aceasta: vina, în esență, e tot a celor mari, care au uitat, care n-au răbdare, care nu încearcă să comunice cu aceste animaluțe sălbatice.

Radio România Cultural
GRAFFITI
o interfață a culturilor europene
GRAFFITI
o luptă dreaptă în arena diversității
GRAFFITI
un roman la minut - decupat din istoria cotidiană
GRAFFITI
o emisiune realizată
la Radio România Cultural
în fiecare zi
de luni până joi,
de la ora 14:30
GRAFFITI
cu Adela Greceanu și Ioan Budura
fm
Brașov 105 | București 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iași 103,1 | Timișoara 100,7

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Un scandal

Pentru prima dată de cînd tot sap la canalul Bega-Bahlui și de cînd împing amicitia pe axa Timișoara-lași și retur (deci de vreo 30 de ani), pentru prima dată, deci, simt că mă încercă un soi de invidie. Prietenească-prietenească, dar totuși zgărmanitoare. De ce? Fiindcă îmi dau seama că, tiptil, de cîțiva ani încoace, moldovenii ne-au cam luat caimacul de bă-nățeni făloși. Sar precum gazela peste premiile palmate ale lui Porumboiu și – oh, ze! – Mungiu, mai fac un salt peste poliorism și suplimmentism, cu armata lor de tinerime scriitoare și editoare, căci deja întrevăd ce legătură e între toate astea și duhul moldav. Dar mă împiedic de o întîmplare despre care aud că va face valuri în chip de megamanifestare literară, și anume *European borderlands*, implantat anul acesta la Iași de o echipă laipțigheză. Ce să caute nemții în Moldova, cînd nu există loc pe harta României mai potrivit ca Timișoara pentru găzduit festivaluri cu literaturii susurate în șapte limbi, călare pe tema frontierei pașnice? O sămîntă de scandal îmi incolțî în

Paragraful de mai sus, răsăm neterminat, plus titlul (care era *Atillának*, adică, tradus din ungu-rește, *Pentru Attila*) l-am scris simbată, 2 iunie. Voiam să expediez din vreme rubrica, fiindcă luni îmi luam picioarele la spinare spre Brașov pentru conferința lui Adam Michnik. Dacă stau și-mi recitesc produsul nu-i greu să bag de seamă cum (pentru a cîta oară!) scrisul trage după el, precum ața, ca-ntr-o rimă, viața. „Sar precum gazela”, „mă împiedic”, „picioarele la spinare”, „scandal!” anunțau ceea ce trebuia să se întîmple: un fel de țucahara pe care l-am executat la marea repezeală acasă, în birou, cu aterizare scurtă pe genunchi. Rotula stîngă

s-a înfipt în parchet, a făcut crac și m-a lăsat lată.

Deși n-aș crede că scriu chiar cu picioarele, durerea mi-a cam luat mințile și puțințele. Așa că, vreme de două săptămîni, n-am putut așterne nici un rînd pe hîrtie, deși de tîrît m-am tîrît zilnic, șontic-șontic, pe unde m-a împins datoria. Dar energie pentru rubrică n-am avut, cu toate că din întîmplarea asta am desprins cîteva idei numai bune de strecurat în *Secretul...* Vi le ofer spre dumicat în pagina cu fast-food. Întîi, că nu strică uneori să o-nca-sezi un pic, așa, ca o lecție. Apoi, că se cuvine prețuit clipă de clipă un corp sănătos și liber. De ce să prindă viața gust abia cînd ne împiedicăm de ceva? N-aș vrea să vă văd tînjind după lucruri simple, care vă par firești ca apa și aerul. Cum ar fi un mers zglobiu la piață. Sau o alergare în zori prin parc. Sau o bițială prin cameră, pe muzică saltăreată. Sau o tură după apă la fîntînă. Sau un trap pînă-n tipografie. Sau un galop pînă la chioșcul de ziare de la colț. Așa că mergeți, alergați, bițiiți-vă, dați ture, trăpuiți, galopați și bucurați-vă din răspuseri. De-pun mîrturie că merită.

Nu-i nimic că am lăsat baltă paragraful prin care voiam să încep un fel de scrisoare pentru Attila Bartis. Aud că s-a simțit grozav la Iași, București și Chișinău. Eu voiam doar să-l invit și la Timișoara, unde o să-l aștepte multe surprize. Chiar dacă nu-s Andreea Marin, știu ce spun. Așa că o să revin cu lămuriri suplimentare pentru Attila în numărul următor.

¹ Pentru cine vrea să afle mai multe, *skandalonul era*, în Grecia lui veche, un obstacol pus în mijlocul drumului ca oamenii să se împiedice de el.

Politică pe acorduri pop

COOLTURISME

Mădălina COCEA

Nu mai este vorba nici de războiul din Irak, de avort sau de pedeapsa capitală, de revigorarea economiei și crearea de locuri de muncă. În campania electorală din Statele Unite ale Americii a început să fie vorba de muzică. Hillary Clinton și Barack Obama, candidați democrați la președinția Americii, încearcă să își atragă simpatizanții prin melodii cu lipici.

Tu ești Obama visurilor mele

M-am îndrăgostit de Obama este cel mai nou hit neoficial și neintenționat al campaniei electorale americane. O parodie R&B care face referire la Barack Obama, cel mai bine plasat candidat în cursa electorală pentru viitorul președinte al SUA, a apărut în urmă cu o săptămîină și a atras deja mai mult de 1,5 milioane de vizitatori.

„Promovezi securitatea granițelor/ Hai să spargem granița dintre noi/ Reformă sistemului de sănătate/ Mă încâlzește”, cîntă o domnișoară, îmbrăcată într-un tricou cu „M-am îndrăgostit de Obama”.

Întreg stafful de campanie al lui Barack Obama a fost luat prin surprindere de filmul care circula pe Internet și atrage din ce în ce mai mulți fani, negînd orice legătură cu melodia. Ziarele americane au descoperit ulterior că inițiativa a fost a doi susținători ai lui Barack Obama, care au compus melodia și au angajat o actriță prin mica publicitate pentru a filma videoclipul.

Astfel, Barack Obama a reușit să o învingă fără nici un efort pe Hillary Clinton în cursa hiturilor, deși campania acesteia a fost îndelung gîndită de strategii. Clinton a declanșat un întreg proces de voting pe Internet, invitîndu-și susținătorii să aleagă melodia dintr-o listă de nouă piese. Apărînd într-un videoclip de pe site-ul ei, Hillary i-a îndemnat pe americani să îi ajute echipa care „se lupta, dezbătea și suferea de cîteva luni din acest motiv”. De altfel, analiștii politici au apreciat-o pe Hillary că folosește noile tehnologii pentru a crea o relație mai directă cu alegătorii săi, în special cei tineri.

În ceea ce privește melodia de campanie, printre nominalizați se numărau U2, Smash Mouth, Shania Twain și Dixie Chicks. Rezultatul a fost anunțat într-un alt clip publicitar, în care Hillary și Bill Clinton au realizat o parodie la ultimul episod din serialul *Sopranos*, nedifuzat la momentul respectiv. Pînă la urmă, alegătorii au optat pentru o a zecea piesă, propusă de ei și votată în masă: Celine Dion (în mod ironic, o canadiancă) – *You and I*. Un cîntec foarte nerisicant, înălțător, suprapus cu mesaje clare legate de politica internă și externă și imagini din turneul electoral al lui Hillary Clinton. Cu alte cuvinte, plictisitor. Melodia încă nu a depășit cîteva zeci de mii de vizionari și a pierdut din start bătălia.

Saxofonul lui Clinton și Ciuleandra lui Băsescu

Nu este pentru prima dată cînd fanii lui Obama se dovedesc mai prolifici

decît consilierii plătiți cu sute de mii de dolari ai lui Hillary Clinton. Un alt film, realizat de un susținător al lui Obama și răspîndit prin Internet, o înfățișă pe Hillary în postura de Big Brother.

Melodiile de campanie electorală sînt de mult timp o parte importantă a promovării candidaților – cel de-al 27-lea președinte al Statelor Unite, William Howard Taft, a beneficiat de propriul șlagăr electoral, cu aproape 100 de ani în urmă. Melodiile pop au fost puternic folosite în promovarea candidaților democrați din anii 1996 și 2000 – cea mai bună alegere fiind considerată *Don't stop de la Fleetwood Mac*, tema muzicală a lui Bill Clinton. În topul celor mai cunoscute melodii electorale se numără și *Don't worry, be happy* pentru George Bush Senior în 1988 și *Right now de la Van Hallen* pentru actualul președinte al Americii. Bineînțeles, la fel de cunoscute sînt talentul lui Bill Clinton la saxofon și trecutul muzical al lui John Kerry, ambele folosite pe post de arme populiste în campaniile electorale.

Și românii au dansat pe acorduri politice cu ocazia celei mai recente campanii electorale: *Ciuleandra și România, trezește-te!* de la Morometii pentru Traian Băsescu și *Ce bine-mi pare că ai luat țeară*, de la Cassa Locco pentru PSD. Dacă alegerile au fost reușite sau nu – asta o pot spune doar analiștii politici și rezultatele.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » MUZA

Întro-o zi artistul a părăsit muza. S-a întîmplat subit, în timp ce serveau împreună, ca de atîtea ori în ultimul an, cafeaua de dimineață. Muza a dat să meargă la baie și, cînd a intrat și a închis ușa în urma ei, s-a trezit în stradă. A stat un pic, încercînd să se dezmeticească, privind oamenii grabiți cum treceau pe lângă ea, fără să înțeleagă nimic.

Apoi a început încet să se afunde în asfaltul trotuarului. A privit înspre blocul artistului, dar în locul lui era acum o imensă clădire de birouri, cu vîrfurile nevăzute din cauza norilor. O mulțime de oameni cu serviete se opreau la baza ei și brusc se înălțau în zbor pînă dispăreau într-o vultură albă. O pisică mică și roșcată, avînd șapte capete înșirate de-a lungul spinării, se freca de coapsele muzei, deja afundată pînă la jumătate în asfalt.

Leșind din cafeneaua scriitorilor, după două săptămîni de căutat un artist pe care să-l inspire și împreună să înfăptuiască minuni nemaivăzute, muza, cu fața trasă, obosită, oprea trecători grabiți întrebîndu-i dacă nu vor să scrie o poezie, oferindu-i ajutorul pentru cîțiva bănuți de cafea. Poate au pe cineva drag căruia să-i scrie o epigramă, poate o carte poștală pe care să-i ajute s-o deseneze, poate un cîntecel pe care să-l

compună împreună. Dar nimeni n-o băga în seamă. Cîțiva se uitau amuzați la pisica cu șapte capete care miorlăia linia melodică de la *Moon river*, unii chiar se opreau și o filmau cu telefonul mobil. Pisica începea timid, cînta mai întîi pe două, apoi pe trei, apoi, cu timpul, pe patru tonalități, cu șase din cele șapte voci pe care le posedă. Cînta maiestuos, înălțător, unii chiar plîngeau la Adagio-ul lui Albinoni, cînta teme clasice, teme

din filme, teme din vremurile de glorie ale comunismului, care stîrneau simpatia celor nostalgici. Cînta un album întreg de la Placebo, în parc, pe la amiază, cînd se schimbau turele de elevi de la liceu. Cînta romanțele loanei Radu în fața casei de pensii și din cer curgeau lacrimi de bătrîni mișcați.

Acum e un fenomen la nivelului întregului oraș. Pisica oranj cu șase voci. Am auzit chiar că Institutul Cultural Român ar vrea s-o

exporte. De muză nu s-a mai auzit nimic. Dar eu am văzut-o, chiar zilele trecute, în magazinul de unde cumpăr mîncare pentru pisici. Arăta destul de obosită și am avut impresia că doar eu o văd. I-am zîmbit și am vrut s-o felicitez, să-i spun că am auzit de succesul ei, dar nu m-a văzut. A trecut prin mine și a ieșit. Apoi a intrat cineva strigînd euforic că a văzut-o pe pisica oranj într-o mașină plecînd chiar de aici din față!

BOBO

Premium și Quality, doi prieteni de nădejde

<http://www.supliment.polirom.ro/kostea/>

„COPYLEFT.RO” » CONSTANTIN VICĂ

În ultima vreme a devenit prea clar că lumea vrea ziare *quality* și că ziarele *quality* au cititori *premium*. Nu numai ziarele, ci și blogurile de media, precum cel al lui Comănescu sau cel al lui Tolontan. Că acești termeni vin dintr-un vocabular englez specializat (vocabular de marketing), iar e clar.

Acum începe însă neclaritatea.

Am căutat definițiile celor doi termeni: „quality” și „premium”. Dacă la primul termen noțiunea se poate predica în mod corect termenului „ziar”, la cel de al doilea e un pic mai greu. Mă fac că nu văd aceste probleme de referință și mă aflu în neclaritate.

Ce este un cititor premium?

Să luăm un exemplu: eu citesc „Cotidianul”, „Adevărul” și „România Liberă” (nu mai pun linkurile), toate ziare așa-zise *quality* – cel puțin sînt marketate așa. Deci sînt un cititor *premium*, nu? Dar administratorul meu de bloc care citește „Libertatea” și ziarul „Ziarul” ce este? Un cititor *diesel*? Un cititor *imbecil*? El poate fi vreodată *premium* citind presă *non-quality*?

Alt exemplu: sînt profesor universitar, predau mecanică cuantică, sau sînt scriitorul Radu Cosașu. În ambele cazuri citesc, din varii motive, ziare precum „Libertatea”, „Click” etc. Le pot citi pentru amuzament sau pentru a demonstra că orice știre idioată e, de fapt, un roman de succes. Sau pentru a observa indeterminarea virgulei între subiect și predicat. Citesc gen OULIPO. Oare nu sînt un cititor mai *premium* decît ceilalți?

Al treilea exemplu: cititor *premium* fiind, mi se pare că un articol *quality* e de fapt scris prost, fără surse și tendințos. Să zicem că e scris de Costi Rogozanu (pe bune că e doar un exemplu). Comentez online articolul. După mine începe o isterie generală, în care ba sînt trimis la ospiciu, ba ridicat în slăvi. La fel și Costi. Acest lucru este realizat de ceilalți cititori *premium*. Iese o surzenie de dezbateri într-o cocină digitală. Merităm atunci predicarea *premium*?

Ce vreau să zic cu exemplele astea:

1. Termenul *premium* nu e adecvat.
2. Nu poți stabili calitatea unui cititor fără a-l implica în construcția ziarului (care e utilitatea marginală, valoarea

adăugată pe care o aduce cititorul *premium*?).

3. Nu poți face distincția între cititorii doar în funcție de ziarul pe care îl aleg, ci mai degrabă în funcție de modul în care îl citează. („Le Monde” are cititori *premium*? Dar „USA Today”?)

4. *Quality* și *premium* nu se implică reciproc.

Dacă un ziar *quality* este unul pentru clasa de mijloc și clasa de sus, atunci de ce *quality* înseamnă în primul rînd layout special și nume celebre în cascada redacțională, iar nu redactorii și editorii *premium*?

Nu poți oferi doar un ambalaj mișto pentru cei care dedica ziarelor o importanță majoră în defavoarea televiziunii. Cine alege un *quality* alege în defavoarea a altceva, cu costuri mari (bani plus TIMP plus RENUNȚAREA la e.g. partida de sex, surfat pe Internet, cititul unei cărți). Iar eu, în clasa de mijloc, nu mai vreau să fiu păcălit de marketing și PR.

Mai degrabă ziarul ar trebui să fie și *quality*, și *premium*. Adică dîncolo de conținutul clasic, să mai ofere și altceva. Cum „Cotidianul” oferă cărți sau DVD-uri. Cititorii unui ziar *quality* sînt definiți prin diferență. Nu se aseamănă între ei, ca lectorii de „Libertatea”. Ei nu pot fi aranjați după o denumire și nici nu pot fi atrași către un ziar pentru că acesta le oferă un nou statut. Ziarele *quality* oferă status social într-o lume în care și cărțile, și funcțiile, și decorațiile statului o fac. Altfel zis, cînd urc în metroul parizian cu „Le Monde” în mînă sînt

diferit față de ceilalți. La fel și dacă aș urca decorat cu *Legiunea de Onoare*. Așa, în România, dacă stau cu ochii în „România Liberă” sau port *Steaua României*, tot un fraier dintre mase rămîn.

Cred că băieții și fetele din marketing ar trebui să se gîndească de două ori înainte cînd aruncă în discursul public termeni din bucatăria lor.

Pentru că sînt termeni-*goi* și nu vor crea fond pe loc. Nu-l vor crea pînă cînd: 1. societatea românească va fi meritocratică în esența ei, 2. aceeași societate va fi liberală și va alege rațional (adică știind la ce renunță) și 3. ziarele vor fi cu adevărat *quality*. Și vor fi cînd, cum spuneam, cititorii stampilați *premium* vor defini direcțiile unui ziar, nu invers. Reteaua va învinge piramida?

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Apostolul Andrei și Cioran

Sfîntul Apostol Andrei este cunoscut pentru ceva esențial: el este cel dintîi chemat de Hristos să îl fie ucenic, după ce mai întîi fusese ucenic al lui Ioan Botezătorul. Acolo îl și cunoaște, de altfel, Hristos pe Andrei, în preajma Botezătorului, unde charisma sa îl va atrage pe primul ucenic. Cine este Andrei, știm cu toții: fratele lui Simon-Petru, cel care va fi discipolul cel mai important dintre cei 12 ai lui Hristos. Rolul lui Andrei este, poate, și să medieze cunoștința dintre Hristos și Simon-Petru. Dar, în seria celor 12, rolul lui Andrei nu va fi ulterior unul major, ci unul minor și umbrat. El va asista la miracole și la prestația misionară a lui Hristos, dar nu va juca niciodată funcția lui Petru sau a celorlalți doi ucenici aflați în „top” și cunoscuți sub porecla de „fiii tunetului”: Iacob și Ioan. Deși este fratele lui Petru, el nu va fi între cei chemați să asiste la Schimbarea la față și nici să îl vegheze pe Hristos în grădina Ghetsemani; nici nu îl va recunoaște, după Înviere, pe Hristos, așa cum o va face Maria Magdalena. Spre deosebire de cei 3 aleși (Petru, Iacob, Ioan), Andrei nu are o poreclă. El nu se individualizează nici măcar printr-o critică sau negație la adresa lui Hristos: nu are nici un gest de tip Toma Necredinciosul. Numele său este grecesc (și înseamnă bărbat, bărbăție), drept care lui i se vor adresa niște greci care rîvnesc să îl cunoască pe rabul leshua, despre care se auziseră atîtea. Dintre ceilalți ucenici, doar

Filip mai are nume grecesc. Care este, deci, importanța lui Andrei? El este pur și simplu primul chemat între ucenici și atîta tot. De ce primul chemat între ucenici are o prestație minoră, de fapt? Iată o chestiune care m-a pus pe gînduri, fără să fi putut răspunde la ea.

Cu tot rolul său umbrat, apostolul Andrei e în mod aparte important pentru români, dar din alte pricini: sursele istorice spun că el ar fi circumlat prin Scythia Minor și ar fi încreștinat locuitorii din aceste teritorii. În acest sens, tradiția bisericii ortodoxe l-a revendicat, cel puțin pentru zona dobrogeană, ca fiind cel care i-a creștinat pe locuitorii din Dacia, deși mai degrabă acest lucru este o legendă, decît un fapt viu. Totuși, el a fost acceptat ca atare. Drept care, în mileniul trei, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a preschimbato ziua Sfîntului Andrei în sîrbătore națională, adoptîndu-l pe apostol ca ocrotitor al românilor (apropierea zilei de 30 noiembrie de cea de 1 decembrie, ziua națională a românilor, era un bun motiv pentru a contamina cele două date). Nimic nou sub soare și nimic neobișnuit. Dar, dacă Cioran ar mai trăi, cu siguranță el s-ar întreba, ostentativ și curșugiu, avînd în minte vocația spre ratare a românilor, de ce în calitate de ocrotitor al românilor a fost ales un apostol care, ce-i drept, a fost primul ucenic chemat, însă fără să mai fi făcut altceva vrednic de luat în seamă?

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Gazeta de Sud”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colegiul editorial: Cezar Avramescu, Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fară zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Mădălina Cocca, Daniel Cristea-Enache, Serban Foartă, Radu Pavel Gheo, Casiana Ionita, Florin Lăzărescu, Doris Mironescu, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică. Carte: Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. Muzică: Victor Eskensay,

Dumitru Ungureanu, Răzvan Tuța. Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michailov. Arte vizuale: Matei Bejenaru. Caricatură: Lucian Amariu (Jup). Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu.

Ediția de Oltenia: Nicolae Coandă, Cornel Mihai Ungureanu

Publicitate: Florin Antonie, tel. 0251/ 413100

Distribuție: S.C. Media Sud Management S.A. Craiova, tel. 0251/ 412146

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu postal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Tipografia de Sud

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îl aparține autorului ». „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA

Luiza VASILIU

Midineta

Midineta e o femeie simplă, fără pretenții, pe care o poți aburi doar cu o cutie de bomboane și-o promisiune de mariaj. Adică puteai, pentru că midinetele nu mai există. Ele erau muncitoare în atelierile de croitorie din Paris, care, în scurta lor pauză de prinz, o tureau în Tuileries, ca să înfulece reperor ceva. Numele lor este, de fapt, contragerea unei expresii – „Une midinette se contente d'une dinette midi” (adică o midineta se mulțumește c-o gustărică la prinz, și de la dinette și midi s-a făcut une midinette). Corespondentul ei ar fi, probabil, muncitoarea de la Apaca, dacă e să păstrăm domeniul de activitate. Dar, dacă e să rămînem fideli subtile nuanțe de senzualitate și mister destul de ușor de discutat, midineta noastră e studenta de 20 de ani, care stă la cămin și mîncîncă o shawarma în pauza dintre cursuri, drept pentru care am putea-o numi prînzoră, ceea ce nu sună deloc senzual, ba chiar e puțin înfricoșător.

O astfel de midineta i-a luat mințile catastroficului filosof Jean-Baptiste Botul, într-o noapte a anului 1937, cînd, făcînd pe taximetristul socratic prin Paris, a luat o domnișoară drept pasageră și n-a mai dus-o acasă decît a doua zi dimineață. Botul, în pledoaria sa ținută în fața tribunalului profesionist al taximetristilor, a apelat la exemplul unui alt filosof, căzut pradă unui „demon al amiezii” (așa se cheamă cartea în care e transcrisă pledoaria, Nietzsche sau demonul amiezii): Friedrich Nietzsche, subjugat de demonul-midineta Lou Andreas-Salomé (domnișoară care în general a luat viața foarte în serios și i-a avut drept parteneri intelectuali pe Rilke și Freud). Botul, în stilul lui răsuflet, descrie întîlnirea dintre cei doi, din care am transcris mai jos un pasaj, spre deliciul maselor: „26 aprilie 1881 este ziua întîlnirii lor. Iată în ce termeni o abordează filosoful pe tînără: „Din ce stele căzute am oare, astfel încît să ne întîlnim?”. Această frază e leit Nietzsche. Nu prea e o declarație spontană. E poezie... Sau afectare. Nietzsche avea tendința de a vorbi din cărți, și nu numai atunci cînd se găsea sub bolta unei capele. Lou a priceput pe dată că a prins pește cel mare”. Deșteaptă fată. Cit despre Botul, sper doar că taximetristii l-au taxat și pentru verbozitatea lui nesuferită, cu care n-ar fi fost în stare să cucerească nici cea mai slabă de înger dintre midinete.

ISSN 1584-8272

9 771 584 827 000 (58) 133

Farmecul discret al unui irlandez

Irlandezii sînt tipii aceia roșcovani (cu trăsături aspre și ochi alungiți, joviali, iscoditori și nume greu de pronunțat), care adoră să petreacă. Și beau mult; foarte mult. Ți-i imaginezi flegmatici, reci și ironici, cu un spirit de observație ascuțit, chiar și în momentele mai puțin lucide. Cum arată însă un irlandez bucureștenizat?

Ana-Maria Onisei

Răspunsul la această întrebare e pariul de marketing al cărții *Însemnări dintr-un bordel turcesc* (Editura Polirom, 2007, traducere din limba engleză de Ana-Maria Lișman). Iar Philip Ó Ceallaigh e irlandezul însuși, un tip subțire (la propriu și la figurat), ușor cam mișogin, care s-a stabilit din 2000 în București, locuind mai întîi în cartierul Titan, apoi – am putea spune – „aiurea”, dacă ne gîndim că „lumile” pe care le-a cunoscut au cite ceva din culoarea free-lance-ului ori a mediului muncitoresc. (Ó Ceallaigh a lucrat, pentru o scurtă vreme, pe un șantier din Ro). Tot în Ro a scris și cele 19 povestiri pe care le veți citi, premiate și laudate de către criticii britanici și americani, dar mai ales împănate cu acel „exotism” de marcă românească pentru export: frînturi de viață în postcomunism, blocuri cenușii și cartiere fragile, vecini fără vise ori numai cu vise, instalatori care fac treaba de mîntuială etc.

postcomunismului în capitală se strecoară și instantanee cu morală americanizată sau descrieri pasionale ale unor aventuri (scriitoricești) cu parfum oriental. Ceea ce le unește e crezul autorului-irlandez-bucureștenizat exprimat explicit, o *ars poetica* a observatorului distant, calculat și, în același timp, expresiv.

„Nu eu ciopleam materialul încăpăținat pentru a scoate forma la iveală. Eu eram doar conductorul unei energii magice. (...) Eram băiatul de la livrări.” Și le mai leagă, prin fire invizibile, o boemă „cu clasă”, pierdută și recuperată, pe care rar o mai întîlnești, de exemplu, în literatura română de generație tînără.

Deși precise și tăioase, fragmentele de viață cotidiană respiră candoarea implicită a unei priviri atente, dar blinde, față în față cu o realitate crudă, de care cei mai mulți nu se fac vinovați. Realitate în care personajele lui Ó Ceallaigh sînt umbre ale unui trecut și singurătăți ale unui prezent marcat de tranziția spirituală. Simple, „curate”, însă nu lipsite de sugestie.

Observatorul distant, calculat și, în același timp, expresiv

Conținutul volumului *Însemnări dintr-un bordel turcesc* e totuși eclectic, fiindcă printre pozele la minut ale

» „Și-a îndesat romanul și poemele mele în geantă, pe care nu mai reușea să o închidă, murmurînd întruna: Nu futut gratis! Nu futut gratis!/De ce iei chestiile alea? Pentru că pe astea nu vrei să mi le dai. Ha!/Și apoi a plecat cu tot ce scrisesem de cînd venisem în oraș. Nu mai aveam nici un alt exemplar.”
– Philip Ó Ceallaigh, *Însemnări dintr-un bordel turcesc*

Trasul cu mașina

Una dintre cele mai mari curii din copilăria mea era „trasul cu mașina”. Aveam rude care veneau cu Dacia pe la noi, iar la plecarea lor nu pierdeam niciodată momentul să mă lipească de ele și de mașina lor, ca să „mă trag” cite trei-patru kilometri în afara satului. Apoi mă întorceam pe jos, ca prostul, încîntat de o așa ispravă. Pe drumul de întoarcere eram întîmpinat de privirile invidioase ale tovarășilor de joacă, care mă iscodeau să aflu în amănunt cum a fost. Astăzi – o spun cu părere de rău – mă tem că nici un copil nu se mai trage cu mașina. Pur

și simplu merge. Ceea ce nu-i totuna. Pe de altă parte, respectîndu-se o lege a compensației, pe măsură ce copiii se maturizează mai devreme, nu ne e greu să băgăm de seamă că oamenii mari s-au infantilizat mai mult. E suficient să rămîn la cîteva exemple din sfera automobilului. Ceva din bucuria copilărească a trasului cu mașina s-au infanterizat în patima discuțiilor despre mașina cu care „te tragi”.

Astfel, în patria Maybach-ului lui Gigi Becali, vād că pină și intelectualii nu se dau în lături de la asemenea pasiuni. Aș putea chiar formula

un scurt chestionar prin care puteți verifica dacă urmăriți cu atenție viața personalităților culturale de pe la noi. Înții, o întrebare ușoară, de un punct (pentru că vorbim de un caz ultramediatizat): cum îl cheamă pe prietenul lui Siegfried-BMW și Marcello-Alfa Romeo? Apoi, o întrebare de trei puncte: cine este apologetul unei Dacia Berlină? Pentru coneseuri, cinci puncte: între cine s-a stîrnit o polemică de la un Smart? Și, în final, o întrebare de zece puncte, doar pentru avansați: cine își alintă ca pe o femeie „micuța Suzuki”? Dacă știți toate răspunsurile

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

corecte înseamnă că sînteți tobă de carte și puteți cîștiga unul dintre viitoarele job-uri de jurnalist cultural pentru orice cotidian național. (Acum, mă întreb și pe mine: cine și cîți o să se supere pentru articolul acesta? Din păcate, știu. Și n-o să cîștig nimic din asta.)

Oricum, a nu se înțelege că aș judeca pe cineva. Nu, din contră, am început să înțeleg. De ceva vreme, parcă a dat dracu-n mine. Mai precis, din momentul în care m-am hotărît să-mi

cumpăr mașină. Adio viață liniștită! Discut ceasuri întregi, dezbat, studiez, compar toate modelele. Mă joc pe stradă încercînd să ghicesc de la distanță marca, tipul, motorul, capacitatea cilindrică, numărul de valve etc. ale tuturor automobilelor pe lîngă care trec. În fine, am ajuns să nu mai am somn, pentru că nu pot să împac între ele zecile de sfaturi contradictorii date de apropiați, fiecare cu aerul de lui care a descoperit deja marea adevăr.